EĞİTİM DİL VE EDEBİYAT DERGİSİ
Journal of Education Language and Literature
ISSN 2980-0102

Özgün Araştırma / Original Research

EDE 2025 (7): 1-35
https://doi.org/10.5281/zenodo.17295867 OPEN

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Z-Kitaplar Karşılaştırmalı Bir Çalışma

A Comparative Study of Z-Books in Teaching Turkish as a Foreign Language

Ertuğrul Doğan[1*]
Muhammed Eyyüp Sallabaş[2]

ÖZ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi; ülkeler arasındaki göç hareketleri, Türkiye'nin dünya ülkeleri arasındaki konumunun ve gücünün değişmesi gibi nedenlerle son yıllarda giderek yaygınlaşmaktadır. Ekonomik, politik, kültürel, kişisel ve eğitimsel sebepler gibi birçok nedenden dolayı Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancıların sayısı artmış bu isteğin karşılanmasına bağlı olarak alana yönelik bilimsel çalışmalarda ve materyal tasarımında da artış meydana gelmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan zenginleştirilmiş kitaplar (z-kitap) bu materyaller arasındaki yerini almıştır. Z-kitapların yeterliliği ve niteliğinin tespit edilmesi, z-kitapların geliştirilmesini veya hâlihazırda kullanılan z-kitapların yeniden düzenlenerek daha etkili bir duruma getirilmesini sağlayabilecektir. Bu çalışmada z-kitapların bilimsel ölçütlere uygunluk düzeyi belirlenip benzer ve farklı yönleri karşılaştırmalı bir yolla tespit edilerek z-kitap tasarımına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Çalışmaya konu edilmek üzere Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabının A1 seviyesi z-ders kitapları seçilmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada seçilen z-kitaplar doküman incelemesi yoluyla; öğretimsel içerik, sayfa düzeni, metin tasarımı, kişiselleştirme, platform, arayüz, çoklu ortam etkileşim (bağlantılar, gezinme), sözlük bakımından karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiş, elde edilen veriler tablo ve şekillerle ortaya konmuştur. Doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerin yorumlanmasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabının Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabına kıyasla öğretimsel içerik, sayfa düzeni, metin tasarımı, kişiselleştirme, platform, arayüz, çoklu ortam, etkileşim ve sözlük ölçütlerine uygunluk düzeyinin daha yüksek olduğu, daha nitelikli ve avantajlı olduğu, tüm avantajlarına rağmen eksiklerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Zenginleştirilmiş Kitap (z-kitap), Dil Öğretim Materyalleri, Çoklu Ortam, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

ABSTRACT

Teaching Turkish as a foreign language has gained increasing importance in recent years, driven by factors such as international migration and Turkey's shifting global position. The growing demand from foreigners to learn Turkish—motivated by economic, political, cultural, personal, and educational reasons—has led to an increase in scholarly research and material development in this field. Among these materials, enriched books designed for teaching Turkish as a foreign language have become prominent. Assessing the adequacy and quality of e-books can facilitate their improvement or inform the adaptation of existing materials to enhance their effectiveness. This study aims to contribute to the development of Z-Books by evaluating their compliance with scientific criteria and comparing their features. The study selected the A1-level e-textbooks Turkish for International Students (New Istanbul Publishing) and Turkish for Foreigners (Gazi TÖMER) for analysis. Employing a qualitative research design, the selected e-books were examined through document analysis, focusing on instructional content, layout, text design, personalization, platform, interface, multimedia interactions (links, navigation), and dictionary features. The data were presented in tables and figures, and descriptive analysis was used for interpretation. The findings suggest that the New Istanbul Turkish for International Students e-book demonstrates a higher level of compliance with established e-book criteria compared to the Gazi TÖMER Turkish for Foreigners e-book, indicating it is more qualified and advantageous despite some shortcomings.

Keywords: Enriched Book (e-book), Language Teaching Materials, Multimedia, Teaching Turkish as a Foreign Language

* **Sorumlu yazar / Corresponding author**
[1] Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Esenler-İstanbul, Türkiye E-mail: dogan.ertugrul59@gmail.com
ORCID: 0009-0006-3860-6069
[2] Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Esenler-İstanbul, Türkiye sallabas@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4346-4385
Başvuru/Submitted: 01.09.2025 **Düzeltme/Revision:** 05.10.2025 **Kabul/Accepted**: 08.10.2025
Turnitin Similarity Index 09%

Doğan, E., & Sallabaş, M.E. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde z-kitaplar: karşılaştırmalı bir çalışma. *Eğitim Dil ve Edebiyat Dergisi-Journal of Education Langugage and Literature*, (7), 1-35.

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License, allowing use, sharing, adaptation, and reproduction in any format with proper credit to the original authors and source, a link to the license, and disclosure of changes. Third-party material is included under the same license unless stated otherwise. For uses beyond the license or statutory exceptions, permission must be obtained from the copyright holder. For details, visit http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

GİRİŞ

Yabancı bir dil öğrenmek yeni bir dünyanın keşif kapısını aralamakla birlikte var olan kavram, düşünce ve olaylara değişik açılardan bakma ve farklı tecrübeler elde etme potansiyeli sağlar. Birey yabancı bir dil öğrendiğinde küreselleşen dünyada yerini alıp uluslararası mecralarda hayat süresince öğrenme imkânı elde eder. Kültürel gelişimini hızlandırır ve başka kültürler için farkındalık kazanır (İşcan, 2018). Tüm bu kazanımların sağlanması için elbette planlı, programlı, sistematik bir öğretime ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Yabancı dil öğreniminin ilk olarak ne zaman başladığı tam olarak bilinmese de (Demircan, 1990) belli bir plan ve program çerçevesinde kurum çatısı altında yürütülmesi oldukça geç tarihlerde karşımıza çıkmaktadır (İşcan, 2018). Bu durum Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi hususu için de geçerlidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Kaşgarlı Mahmut'un Türkçeyi Araplara öğretmek gayesiyle yazmış olduğu Dîvânu Lugâti't-Türk'ten günümüze sürse de sistemleşme süreci hâlen devam etmektedir.

Günümüzde çeşitli sebeplerle dünyanın her tarafından farklı milliyetlere sahip bireyler Türkçe öğrenmek istemektedir (Şimşek, 2019). Komşuluk-akrabalık hususiyetleri, eğitim-öğretim, turistik, göç, dini ve askeri sebepler Türkçe öğrenmeyi gerektiren sebeplerden bazılarıdır (Alyılmaz, 2018). Türkçe öğrenmek isteyen bireyler 4 grup altında ele alınmaktadır. Türkiye Türkleri, iki dilliler, yabancılar ve Türk soylular Türkçe öğretiminin hedef kitlesini oluşturmaktadır. Bu gruplar farklı özellikler barındırması sebebiyle öğretim sürecinde her bir gruba uygulanması gereken yöntem ve materyallerin de farklılık göstermesi gerekmektedir (Duman, 2003). Bu gerekliliklerin yerine getirilmesi dil öğretim sürecinin daha verimli olmasını sağlamaktadır. Çünkü her grubun ihtiyacı, ilgisi, istekleri, kültürel ve sosyal özellikleri farklılık arz etmektedir. Hedef kitlenin çeşitliliği öğretimin çeşitlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkçenin Yabancı dil olarak öğretim süreci ile ana dili olarak öğretimi çeşitli farklılıklar içermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kendine mahsus yöntem, teknik, malzeme kullanımı, dil öğrenme ortamı, dil öğreticisi ve hedef kitlesi vardır. Yabancılara Türkçe öğretiminde bu durumları da içeren kabul görmüş bir referansın esas alınarak bir öğretim sürecinin planlanması gerekliliği uzun süre devam etmiştir. Tam bu noktada Avrupa Konseyi'nin 2001 yılında yayınlamış olduğu Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (AOÖÇ) bu gerekliliğin karşılanmasını sağlamıştır. Çerçeve metnin getirmiş olduğu standartların Türkçe öğretiminin uluslararası düzeye erişmesindeki payı büyüktür.

Dünyanın farklı ülkelerinde dil öğrenim, öğretim ve değerlendirilmesinde ortak bir zemin oluşturan ve yol gösterici bir kaynak olan AOÖÇ ile bu metnin genişletilmiş ve güncellenmiş hâli olan "Tamamlayıcı Cilt", belli başlı bir dil üzerinde yoğunlaşmayıp her dil için kullanılabilir olması yönüyle yabancılara Türkçe öğretiminde yönlendirici olmaktadır (Bingöl, 2021). Bu metinler yabancılara Türkçe öğretiminin yükselmesine katkı sağlamaktadır.

Yükselişini sürdürmeye devam eden Türkçe gerek yurt içinde gerekse de yurt dışında kurumsallaşmaya devam etmektedir. Yurt içindeki kurumsallaşmanın öncü kurumları üniversiteler bünyesinde yer alan TÖMER'lerdir (Erdil, 2017). Türkçe eğitim almak üzere Türkiye'ye gelen yabancı öğrenciler bu kurumlardan sertifika alarak eğitim hayatlarına devam edebilmektedirler. Yurt dışındaki kurumlara gelindiğinde TİKA'nın (Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı) bir dönem birtakım Türkçe öğretme faaliyetleri içerisinde olduğu görülmektedir (Kıymaz & Doyumğaç, 2019). Hâlihazırdaki çalışmalarıyla dikkat çeken Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğretimine büyük hizmetler vermektedir (Göçer & Moğul, 2011). Bu kurumlar dışında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ve Maarif Vakfı bu sahada çalışmalarını sürdürmektedir.

Yapılan çalışmalar arasında beraber ders materyalleri dikkat çekmektedir. Ders materyalleri içerisinde de kadim bir materyal olan ders kitaplarının geliştirilmesi ve teknolojik imkânların artmasıyla onun bir uzantısı olan z-kitapların kullanımının artmaya başlaması önemli görülmektedir. Z-kitaplar öğrenme süreçlerine dâhil olması beraberinde daha fazla duyu organını harekete geçirdiği ve öğrenci kitap etkileşimini sağladığı için öğrenmelerdeki kalıcılığı artırmaktadır.

Z-Kitaplar

Elektronik kitap (e-kitap), Project Gutenberg isimli dijital bir kütüphane kapsamında 1971 yılında ortaya çıkmıştır. Bu e-kitap ilk olma özelliğini taşımakla birlikte Michael Hart tarafından edebi eserlerin elektronik versiyonlarını oluşturmak ve bunu yaymak amacıyla proje dahilinde ele alınmıştır. Zamanla geleneksel kütüphaneler, basılı kitaplarından oluşturduğu dijital kütüphanelerin yanı sıra sanal bir ortam olarak web siteleri de geliştirmiştir. Gazete ve dergiler arşivleriyle birlikte elektronik hâle getirilip internet üzerinden erişime açılmış, zaman geçtikçe kitaplar basılı versiyonlarından dijital ortama aktarılmıştır. İlerleyen süreçte basılı versiyonu olmadan sadece elektronik kitapların geliştirilmesi normalleşmiştir. Çeşitli elektronik cihazların ve e-okuyucuların gelişimi birçok insanın e-kitaba erişimini kolaylaştırmış, kitabın dijitalleşme sürecini hızlandırmıştır (Lebert, 2009).

Dijital okuma eğilimiyle karşı karşıya kalan eğitim camiası e-kitaplar, e-okuyucular ve bunların kullanıcılarının eğitim sürecine entegrasyonunu sağlamak istemişlerdir. Eğitsel faydanın ön planda tutulduğu bu süreçte e-kitapların öğrenciler ve eğitimcilerin ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı tartışılagelmiştir. Son yıllarda zenginleştirilmiş e-kitapların (z-kitap) ortaya çıkması bu tartışmaları farklı bir boyuta taşırken birçok fonksiyona sahip olması z-kitapları ilgi odağı hâline getirmiştir. E-kitaplar, basit bir e-kitaptan daha fazla duyuyu öğretim sürecine dahil eden, çok sayıda kaynak (internet) sağlayan, notlar, yer imleri, gelişmiş arama vb. kontrol imkanları sunan ve yeni sürümleri tanıtarak içeriğini devamlı güncelleyen z-kitaplara evrilmiştir (Kapaniaris vd., 2013).

E-kitapların mevcut özelliklerine çoklu ortam nesneleri olan ses, video, animasyon, simülasyon, oyun değerlendirme araçları vb. entegre edildiğinde etkileşimli e-kitaplara yani zenginleştirilmiş kitaplara (z-kitap) dönüşmektedir (Gümüş vd., 2012). Dijital formattaki kitap ile kitap kullanıcısının etkileşim kurduğu, dijital kitap içeriklerinin gerek kendi içinde gerek dış ögelerle iletişim hâlinde bulunduğu dijital kitaplar olarak tanımlanan z-kitaplar çok sayıda iletişim aracıyla birlikte kullanılabilme özelliği taşıyan dijital kitaplar olarak da ifade edilebilmektedir (Bozkurt & Bozkaya, 2013). Bu tanımda z-kitap etkileşim kavramı merkeze alınarak ifade edilmiştir. Kullanıcı-kitap etkileşimi, kullanıcı-kullanıcı etkileşimi veya öğretici-kullanıcı etkileşimi üzerinde durulmuştur. Z-kitapların basılı kitapların çoklu ortam materyalleriyle zenginleştirilerek dijital ortama aktarılmış hâli olduğu ifade edilmiştir (MEB, 2012). Z-kitaplar okuma ve kullanımdaki işlevselliği ve etkileşimi artıran çeşitli araçlarla basılı kitabın birtakım sınırlılıklarını ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Basılı kitaplardaki metinlerin gerek biçim gerek içerik açısından eksik olması z-kitap kullanımını artıran unsurlar arasındadır. Z-kitaplar, basılı ders kitapların dijital kayıtlarından daha fazlasıdır. Z-kitaplar birçok işlev, araç ve multimedya barındırırlar (Duvnjak vd., 2022).

Z-kitaplar öğrencilerin;

- Basılı kitaplar üzerinde eğitim amaçlı yapabilecekleri kitap ayracı, eklenti, işaretleme vb. birçok müdahalede bulunabilmesi;
- Anahtar kelimelere göre arama yapabilmesi;
- Yatay ve dikey ekran opsiyonunu kullanabilmesi;

- Okumayla eş zamanlı olarak öğrencinin kitabı ve çalışmasıyla ilgili sitelerde gezinmek için yerleşik internet tarayıcısına tam erişim sağlayabilmesi bakımından avantajlar sağlamaktadır. (Gasouka vd., 2013).

Z-kitapların sağlamış olduğu bu avantajlar öğrencilerin kendi hızında ilerlemelerine olanak sağlamaktadır. Öğrenciler yukarıda bahsi geçen her işlemi kaydedebilmekte ve geriye dönük tekrar yapabilmektedir. Kendine özgü almış olduğu notlarla kendi öğrenme yolculuğunu inşa edebilmektedir.

Her türlü bilgi ve iletişim teknolojisinin entegre edilebildiği bir öğretim materyali olarak karşımıza çıkan z-kitaplar cihazlar arasındaki veri aktarımın, kitaplara erişimin ve içeriğin güncellenebilmesinin kolaylaşması öğretmenin yükünü azaltmaktadır (Öngöz, 2015). Aynı zamanda öğrenciler için de güncellleme, ekleme ve değişiklik imkânı sağlamaktadır. Yabancı dil öğretimi için bu husus çok önemlidir. Z-kitapların bu imkânları sağlaması her türlü etkinliği (kelime/dil bilgisi alıştırmaları, testler) elektronik ortamda tamamlamayı ve gerekirse düzeltmeler yapmayı mümkün kılmaktadır. Z-kitapların sesli ve görüntülü materyalleri içermesi de öğrenciyi dil öğrenmeye motive etmekte yabancı dil öğretiminin kalitesini artırmaktadır (Melnik, Akhanova ve Plotnikova, 2020). Z-kitaplar barındırdığı çoklu ortam özellikleri bakımından birden fazla materyalle yapılacak işlemleri yapabilmektedir. Bu yönüyle gerek öğretmen gerek öğrenci açısından öğretimi karmaşık bir süreçten daha basit bir sürece çevirmektedir. Çoklu ortam materyalleri birden fazla duyu organına hitap eden içeriklere sahip olduğu için öğrenmelerin kalıcı olmasındaki etkisi büyük olduğu öngörülmektedir. Yabancı dil öğretiminde çoklu ortam materyalleri aracılığıyla birden fazla duyu organının devreye girmesi beraberinde dört temel dil becerisini de harekete geçirir. Bir dili öğrenmek o dildeki becerileri sağlayabilmek anlamına geldiğinden çoklu ortamların yabancı dil öğrenimine faydalı olduğu düşünülmektedir. Z-kitap da bir çoklu ortam materyalidir. Basılı kitapların dijital formundan sanal gerçekliğe kadar birçok materyali bünyesinde barındırır. Z-kitaplar beraberinde akıllı tahta, projeksiyon, tablet bilgisayarlar vb. araçların kullanımını da gerektirir. Yabancı dil öğretim süreçlerinde z-kitapların teknolojik çeşitliliği tek bir merkezde eş güdümlü bir şekilde sunması teknolojik materyallerin tek başına kullanılmasından kaynaklanan sınırlılıkları ortadan kaldırır. Özellikle basılı kitapların etkileşim bağlamında doğurduğu sınırlılıklar z-kitaplar ile asgari düzeye inmektedir. Z-kitapların bu işlevselliği ders süresinin daha verimli kullanılmasına imkân sağlamaktadır. Bu sebeple son yıllarda z-kitapların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanıldığı görülmektedir.

Z-kitaplarda yer alan etkileşimli uygulamalar sayesinde öğrenciler bilgiyi zaman zaman kendileri de oluşturma imkânı elde etmektedir. Z-kitaplar bulundurduğu özellikler ile basılı kitabın karşılayamadığı birçok ihtiyaca cevap vermektedir. Z-kitaplar özellikle dil öğretiminde ses kayıtları, dinleme/izleme metinleri ve okuma yöntemlerini destekleme ögeleriyle temel dil becerilerinin gelişimine katkı sunar (Cirit, 2017). Z-kitap içerisindeki dinleme-anlama, okuma-anlama, yazmanın yanı sıra dinleme metinlerindeki hikâye, şarkı ve şiirler öğrencilerin dolaylı olarak telaffuz ve konuşma becerilerinin gelişimini sağlamaktadır (Gündoğdu, 2014). Z-kitaplar öğrencilerin iş birliğine dayalı öğrenme platformu sağlar ve böylece fikir alış-verişinde bulunduğu bir tartışma ortamı oluşturur (Sun vd., 2012). Öğrencinin bu tartışma ortamına katılımı iletişim becerilerinin gelişimine etki eder. Dil öğretiminde dört temel dil becerisinin öğrenciye kazandırılması gerektiği dikkate alındığında z-kitabın bu hedefi gerçekleştirmek için uygun bir materyal olduğu görülmektedir. Z-kitapların birden fazla duyu organının kullanımına olanak sağlaması dil öğreniminde kalıcılığı artırmaktadır.

Öğretme-öğrenme sürecinde z-kitapların nasıl olması gerektiği MEB tarafından "ders kitaplarının nitelikleri" başlığı altında verilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik

hazırlanan z-kitapların bahsi geçen nitelikleri sağlamakla birlikte gelişen teknolojiyle günümüzde daha farklı birçok özelliği de taşıması gerekmektedir. Z-kitapların öğretim içeriği dört temel dil becerisinin öğretimini odağa alıp dil bilgisi yapılarını da ihmal etmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Alanda halihazırda kullanılan z-kitaplar, basılı kitabın olduğu gibi dijital ortama aktarılıp çoklu ortam materyalleri ve etkileşim araçlarıyla zenginleştirilerek oluşturulmaktadır. Ders kitabın öğretim içeriğindeki sistematik düzen z-kitaba aktarılmış olmaktadır. Ders kitabındaki sayfa düzeni, sayfadaki organizasyon şeması, metin içeriği yine aynı şekilde z-kitaba geçmektedir. Dolayısıyla önce içeriğin ders kitap ölçütlerine uygunluğunun sağlanması gerekmektedir. Z-kitaba aktarılan bu içerikler çoklu ortam materyalleri (ses, video, sanal ugulamalar vs.), etkileşim özellikleri (sürükle bırak, köprü, geri bildirim vs.) arayüze yerleştirilecek kullanıcı araçları sağlanarak basılı kitapta elde edilemeyecek birçok avantajı sunmalıdır. Z-kitapların hem çevrim içi hem de çevrim dışı ortamlarda kullanabilmesi için uygun platform desteğinin sağlanması gerekmektedir. Kısaca verimli bir öğretim için z-kitapların kullanılması ve kullanılan z-kitapların özelliklerinin nitelikli olması yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için önem taşımaktadır.

Yunus Emre Enstitüsünün geliştirdiği Yedi İklim Türkçe z-kitap uygulaması, Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabı, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabı Yabancılara yönelik hazırlanan bu materyaller kapsamındadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik bu gibi z-kitapların yeterliliği ve niteliği üzerine yapılacak bilimsel değerlendirmeler bu alanda ortaya yeni konulacak materyallerin doğru yönde gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda alan dâhilinde kullanılmakta olan z-kitapların ulusal ve uluslararası literatürde z-kitaplarla ilgili yapılan çalışmalardan yola çıkarak çeşitli bilimsel kriterler bakımından değerlendirilmesi alana katkı sağlayabilecektir.

Literatür incelendiğinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında geliştirilen z-kitapların çeşitli bilimsel ölçütler ışığında değerlendirildiği ve birbiriyle karşılaştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bilimsel araştırmalarda karşılaştırmalı çalışmaların ele alınan materyallerin benzer ve farklı yönlerini net olarak ortaya koyduğu ele alındığında, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında sık tercih edilen z-kitapların bu alana yönelik ölçütlere göre değerlendirilmesi ve karşılaştırılması bu ihtiyaca cevap verecektir. Dolayısıyla bu araştırma Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında geliştirilen z-kitapların birbiriyle karşılaştırıldığı bir çalışma olup alandaki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Bu çalışmadaki amaç, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabının; ölçütlere uygunluk düzeyini belirlemek, elde edilen bulgular doğrultusunda benzer ve farklı özelliklerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda araştırmada problem cümlesi oluşturulmuştur:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabının bilimsel ölçütlere uygunluğu nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan z-kitapların ayrıntıları aşağıda verilecek olan bilimsel ölçütler çerçevesinde mukayese edildiği bu çalışmada z-kitapların betimlenmesi ve değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda nitel araştırma deseninden yararlanılmıştır. Süreç dahilinde gelişen sorulardan oluşan ve katılımcıların cevap vermelerine olanak sağlayan veri toplama formlarının işe koşulduğu; birey ve araştırma ortamından bilgilerin alındığı, metinlerin ve görüntülerin toplandığı (Creswell, 2019) nitel araştırmada temel

amaç sonuçlara sayılar aracılığıyla ulaşmak olmayıp ilgili konuya yönelik okuyucuya sunulacak betimsel bir resim oluşturmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu doğrultuda araştırmada bilgi, metin ve görüntüler aracılığıyla okuyucuya betimsel bir resim sunma amaçlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nitel veri toplama işlemi, araştırmanın veri kaynağını oluşturan yabancı dil öğretimi üzerine hazırlanmış z-kitapların bir doküman olması sebebiyle doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Doküman, bilginin iletilmesi veya saklanması amacıyla hazırlanmış görsel, grafiksel, yazılı içerikler veya bu içeriklerin birleşimini kapsayan nesneler olarak tanımlanır (Grant, 2019). Doküman incelemesi ise adı geçen dokümanlarla birlikte resmi yayın veya raporların, özel günlüklerin, açık uçlu anket sorularına verilen yanıtların vs. incelenmesini içerir (Patton, 2018). Yapılan incelemeler Oruçoğlu'nun (2015) literatürden derlediği;

1. Öğretimsel içerik,
2. Sayfa düzeni,
3. Metin Tasarımı,
4. Kişiselleştirme
5. Platform,
6. Arayüz,
7. Çoklu Ortam,
8. Etkileşim,
9. Sözlük

başlıklı ölçütler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu başlıkların alt maddeleri aşağıda verilmiştir.

Veri Kaynağı (İncelenen Materyaller)

Bu çalışmada yapılan alanyazın taramasında yabancılara Türkçe öğretimine yönelik hazırlanmış 3 farklı z-kitaba rastlanmıştır. Bu z-kitaplardan Yedi İklim z-kitap çalışmaya başlandığı dönemde kullanım dışı olduğu için çalışmanın kapsamı dışına çıkarılmıştır. Diğer iki doküman bilimsel ölçütler çerçevesinde mukayese edilmiştir.

Araştırmanın inceleme nesneleri 2023-2024 Eğitim-Öğretim Yılı itibarıyla yabancılara Türkçe öğretiminde Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabı ile Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabıdır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada yapılan tarama neticesinde farklı amaçlar için yazılmış z-kitaplara yönelik çeşitli araştırmalara rastlanmıştır. Bu araştırmalarda z-kitapları değerlendirmek üzere başvurulan farklı ölçüt listeleri tespit edilmiştir. Tespit edilen ölçüt listeleri yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan uzmanların görüşüne sunularak bu araştırmada kullanılacak ölçütlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda Oruçoğlu (2015)'nun izni dahilinde, literatürden derlediği ölçütlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan z-kitapların değerlendirilmesinde kullanılmasına karar verilmiştir. Oruçoğlu'nun derlemiş olduğu ölçütlerden bazı maddeler yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan z-kitapların hazırlanma süreci ve kapsam özellikleri göz önünde bulundurularak uzman görüşleri doğrultusunda çıkarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe z-kitabından daha sonra Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z-kitabından doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler

betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Betimsel analizde önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda veriler, özetlenip yorumlanabildiği gibi veri toplama sürecinde kullanılan sorular çerçevesinde de değerlendirilebilir. Veriler sistematik ve açık bir şekilde betimlenir, yapılan betimlemeler açıklanır, yorumlanır, sebep sonuç ilişkileri ortaya konur ve sonuçlara ulaşılmış olur. Bu analiz sürecinde amaç düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde bulguları okuyucuya sunabilmektir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmanın dokümanları betimsel analiz ilkelerine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Nitel veri analizi etik kurulun izni dahilinde 3 alan uzmanı ile birlikte daha önceden belirlenen ve tablo hâlinde bulunan ölçütler (kodlar ve temalar) çerçevesinde hazırlanıp düzenlenmiştir. Veriler, öğretimsel içerik, sayfa düzeni, metin tasarımı, kişiselleştirme, platform, arayüz, çoklu ortam, etkileşim ve sözlük ölçütleri bakımından mukayese edilmiş ve bu başlıklar altında tasnif edilmiştir. 3 alan uzmanı ile birlikte yapılan değerlendirmeler ve işaretlemeler doğrultusunda bulgular ortaya konulmuştur. Nihai süreçte ortaya konan bulguların alanyazındaki yeri tartışılmıştır.

Etik Beyan

Bu çalışmanın etik ilkelere uygunluğunun incelenmesi için Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne başvurulmuş olup ilgili müdürlük tarafından 28.01.2024 tarihli 20240102641 sayılı rapor numarası ile bu çalışmanın etik ilkelere uygun olduğu belirtilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde incelenen z-kitaplardan elde edilen bulgular tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Öğretimsel İçerik Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
1.a. Kullanılan çoklu ortam öğeleri öğrenci gelişim seviyesine uygun olmalıdır.	
Çoklu ortam ögelerinin, z-kitabın yetişkin öğrenciler için hazırlandığı göz önünde bulundurulduğunda öğrenci seviyesine uygun olarak hazırlandığı görülmektedir. Ses dosyalarının yetişkin bireyler tarafından seslendirilmesi, etkinliklerde yer alan görsellerin fotoğraflardan oluşması, videoların gerçek yaşama yönelik içerikleri barındırması kullanıcı araçları ile grafiklerin sade ve abartısız renk tonunda bulunması çoklu ortam ögelerinin öğrencilerin gelişim seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.	İncelenen z-kitabın yetişkinlere yönelik hazırlandığı göz önünde bulundurulduğunda çoklu ortam içeriklerinden özellikle görsellerin daha düşük yaş gruplarına hitap ettiği görülmektedir. Çoklu ortam etkinliklerinde yönerge sesletimlerinin yetişkin öğrenci gruplarına hitap etmediği düşünülmektedir.
1.b. Öğrencilere yeni öğrendikleriyle kendi fikirlerini katabilecekleri yazma, konuşma ve çizme gibi çeşitli araçlar sağlanmalıdır.	
İncelenen z-kitapta ünite içerisindeki yazma etkinlikleri dışında öğrencilerin not alabileceği yazma aracı, çizim yapabileceği çizim aracı bulunmaktadır. Öğrenciler yazım ve çizimlerini kitap içeriğine yapabileceği gibi araç çubuğundan	İncelenen z-kitapta yazma aracı ve konuşma aracına rastlanmamıştır. Arayüzde çizim aracı bulunmaktadır. Ancak bu çizim aracı öğrencilerin yeni öğrendikleriyle kendi fikirlerini katabilecek bir yeterliliğe sahip değildir. Çizim işlemlerinin

tahta modunu açıp boş sayfaya da yapabilmektedir. Tahta modunun altındaki ikona tıklandığında ise arka plan rengi siyaha dönüşmekte siyah tahta moduna geçiş yapılmaktadır. Konuşma aracı bulunmamaktadır.	gerçekleştirilebileceği boş sayfa özelliği bulunmaktadır. Konuşma aracı ise bulunmamaktadır.

1.c. Yeni öğrenilen bilgilerle eski bilgilerin harmanlanabilmesi için analiz edilebilecek, ana hat çıkarılabilecek veya kategorize edilebilecek aktiviteler olmalıdır.

İncelenen z-kitapta her ne kadar sayfa içeriğinde çeşitli etkinlikler yer alsa da sayfa içeriği dışında alıştırma aktiviteleri bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitapta alıştırma aktiviteleri bulunmaktadır. Alıştırma aktivitelerine z-kitap içeriğine girmeden ana sayfada bulunan "Kelime Etkinlikleri" butonuna tıklanarak geçilmektedir. Z-kitap içinden bu etkinliklere erişim sağlamak mümkün değildir. Ancak z-kitap içeriğinden çıkış yapılarak erişim sağlanabilmektedir. "Kelime Etkinlikleri" ne tıklandığında ünite başlıkları altında kategorize edilmiş kelime aktiviteleri görülmektedir. Kelime aktiviteleri incelendiğinde kelime öğretiminin görseller aracılığıyla ve dinleme, okuma ve yazma becerilerinin kullanımıyla sağlandığı görülmektedir. Yazma işlemi hem klavyeyle hem de ekrandaki harf seçimi ile yapılabilmektedir.

1.d. Alıştırma aktiviteleri öğrenci gelişim seviyesine uygun olmalıdır.

İncelenen z-kitapta alıştırma aktiviteleri bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitabın yetişkin öğrencilere yönelik hazırlandığı göz önünde bulundurulduğunda alıştırma aktivitelerinin, kullanılan görseller ve kelime sesletimleri açısından öğrenci gelişim seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

1.e. Kapak sayfası olmalıdır.

İncelenen z-kitapta kapak sayfasına basılı kitapta olduğu hâliyle yer verilmiştir.	İncelenen z-kitapta kapak sayfası bulunmamaktadır.

1.f. Konu başlıklarının yer aldığı bir içindekiler tablosu olmalıdır.

İncelenen z-kitapta hem arayüzde hem de z-kitabın sayfa içeriğinde içindekiler tablosu bulunmaktadır. Arayüzün üst bölümünde bulunan butonlar arasında soldan ikinci buton ünite başlıklarını ve sayfa sayılarını göstermektedir. Sayfa içeriğinde ise içindekiler tablosunun daha detaylı hâli yer almaktadır.	İncelenen z-kitapta ünite başlıklarının yer aldığı içindekiler tablosu arayüzde bulunmaktadır. Sayfa içeriğinde içindekiler bölümüne rastlanmamıştır. Butona tıklandığında 3 sütunlu içindekiler tablosu belirmektedir. 1. Sütunda ünite başlıkları 2. Sütunda bu başlıkların bulunduğu sayfa sayıları 3. Sütunda ise ünitelerin tamamlanma oranları bulunmaktadır.

1.g. Özel bir konuyu bulmak için dizin olmalıdır.

İncelenen z-kitapta dinleme metinlerinin ve video metinlerinin bulunduğu sayfa numaraları ile	İncelenen z-kitapta "dizin" bölümü bulunmamaktadır.

metinlerin yazılı hâlini gösteren dizin bölümü bulunmaktadır.	
1.h. Konuyla ilgili detaylı sözlük olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta konuya yönelik detaylı bir sözlüğe rastlanmamıştır.	İncelenen z-kitapta sözlük bulunmamaktadır.
1.ı. Basılı kitapta olduğu gibi kaynaklar sayfası olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta basılı kitapta olduğu gibi kaynaklar sayfasına "Kaynakça" başlığı altında yer verilmiştir.	İncelenen z-kitapta kaynaklar sayfası bulunmamaktadır.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "öğretimsel içerik" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; Sadece 1.f. maddesi her iki z-kitapta karşılık bulurken *1.h.* maddesi her iki z-kitapta da karşılık bulmamıştır. *1.a., 1.b., 1.e., 1.g.* ve *1.ı.* maddeleri sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulurken *1.c.* ve *1.d.* maddeleri sadece Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında karşılık bulmuştur.

Tablo 2. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Sayfa Düzeni Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
2.a. Sayfalar basılı kitap sayfalarına benzemelidir.	
İncelenen z-kitabın, basılı kitabın çoklu ortam özellikleriyle zenginleştirilerek dijital ortama aktarılmış hâli olduğu göz önünde bulundurulduğunda sayfaların basılı kitap sayfalarıyla aynı olduğu anlaşılmaktadır.	İncelenen z-kitap basılı kitabın çoklu ortam özellikleriyle zenginleştirilerek dijital ortama aktarılmış hâli olduğu göz önünde bulundurulduğunda sayfaların basılı kitap sayfalarıyla aynı olduğu anlaşılmaktadır.
2.b. Sayfalar kalabalık olmamalıdır.	
İncelenen z-kitapta sayfaların kalabalık olmadığı düşünülmektedir.	İncelenen z-kitapta sayfaların sade olmadığı görülmekte bununla beraber kalabalık da olmadığı düşünülmektedir.
2.c. İçerik tek sütundan oluşmalıdır.	
İncelenen z-kitabın içeriği, genel itibarıyla metinlerin uzunluğu ve etkinliklerin doğası gereği çift sütundan oluşmaktadır. Bazı sayfaların tek sütün ile başlayıp çift sütuna geçiş yaptığı gözlemlenmiş, tam tersi çift sütun başlayıp tek sütunla devam eden sayfalara da rastlanmıştır.	İncelenen kitapta sayfa içeriği genel itibarıyla çift sütundan oluşmaktadır. Bazı sayfaların içerdiği etkinliğin doğası gereği tek sütun olarak düzenlendiği görülmektedir.
2.d. Paragraflar sola dayalı olmalıdır.	

İncelenen z-kitapta paragrafların çoğunlukla iki yana yaslı olduğu gözlemlenmiştir.	İncelenen z-kitapta paragraflar sola dayalı değildir. Paragraflar iki yana yaslı olacak şekilde oluşturulmuştur.

2.e. Her satırda en fazla 10-15 kelime bulunmalıdır.

İncelenen z-kitabın genelinde satırlar 15 kelimeyi geçmemektedir. Ancak dil bilgisi yapılarının açıklamalarında ve özellikle son ünitelerin okuma metinlerinde 15'ten fazla kelimeden oluşan satırlara rastlanmaktadır. Z-kitabın son ünitesi 6. Ünitede yer alan "Akrabalarım" başlıklı metin incelendiğinde bazı satırların 15 kelimeyi geçtiği görülmektedir.	İncelenen z-kitapta bütün satırlar 15 kelimeden daha az sayıda kelimeden oluşmaktadır. Z-kitabın neredeyse tamamı çift sütundan oluştuğu için diğer sayfalarda bir satırdaki kelime sayısı daha da azalmaktadır.

2.f. Her satır aynı hizada başlamalıdır.

İncelenen z-kitapta satırlar çoğunlukla aynı hizada başlamıştır. Ancak bazı metinlerde görsellerin konumlandırılmasından kaynaklı olarak iç kısımlarda başlayan satırlar görülmektedir.	İncelenen z-kitapta tüm sayfalarda satırların aynı hizada başladığı gözlemlenmiştir.

2.g. Aşağıdaki yollar kullanılarak içerik küçük parçalara bölünmelidir.

İncelenen z-kitapta içeriğin küçük parçalara bölündüğü görülmektedir. Metinler arasına görseller serpiştirilmiş, paragraflar kısa tutulmuş, etkinlikler renklendirilmiş, numaralandırma ve madde işaretlerine yer verilmiştir.	İncelenen z-kitapta içerik; metinler, görseller, diyagramlar ile zenginleştirilmiş, uygun renkler ve madde işaretleri kullanılarak küçük parçalara bölünmüştür.

2.h. Paragraflar arasında en az bir satır boşluk olmalıdır.

İncelenen z-kitap yabancı dil öğretimi A1 seviyesine yönelik olduğu için uzun metinlere pek yer verilmemiştir. Kısa metinler içerisinde yer alan paragraflar arasındaki boşlukların 1 satırdan daha düşük olduğu gözlenmiştir.	İncelenen z-kitapta paragraflar arasında en az 1 satır boşluk bırakılmıştır.

2.ı. Sayfa kenar boşlukları tutarlı olmalıdır.

İncelenen z-kitapta sayfa kenar boşluklarının tutarlı olduğu görülmektedir.	İncelenen z-kitapta sayfa kenar boşluklarının tutarlı olduğu görülmektedir.

2.i. Konular ana başlık ve alt başlıklara ayrılmalıdır.

İncelenen z-kitapta konular ana başlık ve alt başlıklara ayrılmıştır. Tüm ünitelerde aynı durum geçerlidir.	İncelenen z-kitapta konuların ana ve alt başlıklara ayrılmadığı tespit edilmiştir.

2.j. Sayfalarda sayfa numarası bulunmalıdır.

İncelenen z-kitabın başlangıç bölümünden itibaren sayfa sayıları tıpkı basılı kitapta olduğu gibi sayfalarda yer almaktadır. Ayrıca z-kitabın arayüzünde sol alt bölümde bulunulan sayfanın sayısını içeren gösterge bulunmaktadır.	İncelenen z-kitapta sayfa numaraları hem araç çubuğunda hem z-kitabın arayüzünde hem de kitap içeriğinde bulunmaktadır.
2.k. İçindekiler tablosunda ana başlıklar, alt başlıklar ve bulundukları sayfaların numaraları yazmalıdır.	
İncelenen z-kitabın içindekiler tablosunda konuların ana başlıklar ve alt başlıklara ayrıldığı gözlenmekte, söz konusu başlıkların hangi sayfa aralığında yer aldığı belirtilmektedir.	İncelenen z-kitabın sayfa içeriğinde içindekiler tablosu bulunmamaktadır.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "sayfa düzeni" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *2.a., 2.b., 2.e., 2.f., 2.g., 2.ı., 2.j.* maddeleri her iki kitapta da karşılık bulurken *2.c.* ve *2.d.* maddeleri her iki kitapta karşılık bulmamıştır. *2.i.* ve *2.k.* maddeleri sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulurken *2.h.* maddesi sadece Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z kitabında karşılık bulmuştur.

Tablo 3. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Metin Tasarımı Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
3.a. Okunabilir bir yazı tipi seçilmelidir.	
İncelenen z-kitapta yazı tipinin okunabilirlik açısından uygun olduğu görülmüştür. Metinlerde okunabilir bir yazı tipi kullanıldığı anlaşılmaktadır. Metinlerin interaktif hâli de okunabilirlik açısından uygundur.	İncelenen z-kitapta kullanılan yazıların okunmasında zorluk yaşandığı görülmüştür. Ayrıca çoklu ortam içeriklerinde metinlerin ve diğer yazıların silik ve belirsiz olması okunabilirliği ve anlaşılabilirliği düşürmektedir.
3.b. Tüm sayfalardaki ana metinlerde aynı yazı tipi kullanılmalıdır.	
İncelenen z-kitabın içeriğinde yer alan tüm ana metinlerde aynı yazı tipinin kullanıldığı tespit edilmiştir.	İncelenen z-kitabın tüm ana metinlerinde aynı yazı tipinin kullanıldığı tespit edilmiştir.
3.c. Başlıklarda ve alt başlıklarda farklı yazı tipi ve yazı tipi rengi kullanılmalıdır.	
İncelenen z-kitapta metin başlıkları metin içi yazıyla aynı yazı tipinde olup koyu puntoyla oluşturulmuştur. "Sohbet Kültürü" başlığı koyu puntoyla yazılmıştır. Z-kitabın bölüm başlıkları incelendiğinde ana metinlerdeki yazı tipleriyle aynı olup yazı rengi bakımından metinlerdeki yazı renklerinden farklılık içermektedir. "KÜLTÜRDEN KÜLTÜRE", "BİR ADIM ÖTESİ" ve "EĞLENELİM ÖĞRENELİM" bölümü	İncelenen z-kitapta başlıkların metinler ile aynı yazı tipine sahip olduğu ancak farklı renklerle oluşturulduğu tespit edilmiştir. Başlık -Tadı Damağımda- metindeki yazı renginden farklı bir renkte ve farklı bir arka plan renginde verilmiştir.

başlıkları renkli arka plan üzerine farklı bir renkte verilmiştir.	
3.d. Vurgularda farklı yazı tipi stili (kalın/italik) ya da yazı tipi rengi kullanılmalıdır.	
İncelenen z-kitapta etkinlikler içinde dikkat çekilmek istenen ifadeler kalın yazı tipi kullanarak vurgulanmıştır. Z-kitabın etkinlik yönergelerinin tamamında kalın yazı kullanılmıştır. Z-kitabın "Dil Bilgisi" bölümlerinde italik yazı kullanılarak ilgili bölüm vurgulanmak istenmiştir.	İncelenen z-kitapta vurgular, kalın ve italik yazı tipi yoluyla sağlanmıştır. Ayrıca z-kitabın tamamında etkinliklerde verilen örnek cevaplar kırmızı yazı rengiyle belirtilmiştir.
3.e. Önemli bilgilere ilgi çekmek için yazıyı renklendirme, altını çizme ya da kutu içine alma gibi teknikler kullanılmalıdır.	
İncelenen z-kitapta önemli görülen bilgiler ve dil bilgisi yapıları kutular içerisine alınmış, renkli arka planda verilerek dikkat çekilmek istenmiştir.	İncelenen z-kitapta doğrudan bilgi veren bölümlere rastlanmamıştır. Ancak z-kitabın tamamında verilen etkinliklerde altını çizme ve yazıyı renklendirme yoluyla içeriğe dikkat çekilmek istendiği görülmektedir. Etkinliklerde yer alan bilgiler renkli kutular içinde verilerek içerik ilgi çekici hâle getirilmek istenmiştir.
3.f. Koyu renk arka plan üzerine açık renk yazı ya da açık renk arka plan üzerine koyu renk yazı olacak şeklide zıtlık yaratılmalıdır.	
İncelenen z-kitabın her ünitesinde bulunan "GÜNLÜK İFADELER" bölümünde çeşitli renklendirmelerle zıtlık oluşturulmuştur.	İncelenen z-kitapta çeşitli renklendirmelerle zıtlık oluşturulmuştur.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "metin tasarımı" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *3.a., 3.b., 3.c., 3.d., 3.e.,* maddeleri her iki kitapta da karşılık bulmuştur. *3.f.* maddesi sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabında karşılık bulmuştur.

Tablo 4. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Kişiselleştirme Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
4.a. Z-kitap içerisinde not yazma alanı olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta not yazma alanı bulunmaktadır. Araç çubuğu üzerindeki not kısmına tıkladıktan sonra not yazma alanı karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda yazılan notlar için silme ve kaydetme seçenekleri mevcuttur.	İncelenen z-kitapta not yazma alanı bulunmamaktadır.
4.b. Yazılan notlar arasında arama yapılabilmelidir.	

İncelenen z-kitapta kaydedilen notlara bulunduğu sayfa numaralarıyla birlikte üst bölümdeki "Notlar" butonuna tıklanarak erişilebilmektedir.	İncelenen z-kitapta not yazma alanı bulunmadığı için bu notlar arasında arama özelliği de bulunmamaktadır.

4.c. Metin işaretleme (üzerine yazı yazma, altını çizme, vurgulama, gibi) araçları olmalıdır.

İncelenen z-kitapta metin işaretleme araçları bulunmaktadır. Bu araçlar ancak arayüz üzerinden değişiklik yapmaya imkân vermekte sayfa içinde değişiklik yapmaya imkân vermemektedir. Araç çubuğunda "Çiz" butonuna tıklandığında "çiz" fonksiyonları yan çubukta belirmektedir. Bu fonksiyonlar yukarıdan aşağı sırayla kalem, işaret kalemi, çizgi, çember, daire, boş dikdörtgen, dikdörtgen, metin rengi, dolgu rengi ve çizgi boyutudur. Bu fonksiyonlar ile metnin üzerine yazı yazma, altını çizme ve vurgulama gibi işlemler gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca çizgilerin ve şekillerin büyüklüğü "çizgi boyutu" seçeneğiyle istenilen boyuta getirilebilmektedir.	İncelenen z-kitapta metin işaretleme araçları bulunmakta olup bu araçlar ancak arayüz üzerinden değişiklik yapmaya imkân vermekte sayfa içeriğinde değişiklik yapmaya imkân vermemektedir. Mevcut metin işaretleme araçlarında sadece kalem özelliği bulunmaktadır. Kalem ile el yazısı yazılabilmekte metinlerin altı çizilebilmektedir. Araç çubuğundaki kalem ikonu tıklandığında metnin arayüzünde çizim yapabilme olanağı doğmaktadır. Kalem ikonunun yanında bulunan fırça ikonuna tıklandığında ise renk seçenekleri ortaya çıkmaktadır. Doğrudan metin yazma; çizgi çekme, vurgulama amacıyla kare, dikdörtgen daire vb. şekil oluşturma araçları bulunmamaktadır.

4.d. Sayfalara ve metinlere yer imi ekleyebilme özelliği olmalıdır.

İncelenen z-kitapta sayfalara yer imi ekleyebilme özelliği bulunurken metinlere yönelik böyle bir işleve rastlanmamıştır. Yer imi butonu z-kitabın sağ üst bölümünde yer alıp her sayfa için kullanıma açıktır. Yer imi kaldırılmak istendiğinde yine aynı butona basılması yeterlidir. Eklenen yer imleri kaydedilmekte erişim sağlanmak istendiğinde ilgili yer imine tıklanarak sayfaya doğrudan geçiş sağlanabilmektedir.	İncelenen z-kitapta yer imi ekleyebilme özelliği bulunmamaktadır.

4.e. Kullanılan yazı tipini, boyutunu ve rengini değiştirme olanağı olmalıdır.

İncelenen z-kitapta sayfa içeriğinde kullanılan yazı tipini değiştirme özelliği bulunmamaktadır. Ancak arayüzdeki araçlar sayesinde çeşitli değişiklikler yapılabilmektedir. Yazı boyutunu büyütme veya küçültme özelliği bulunmaktadır. Ayrıca yazı renginin değiştirilme işlemi araç çubuğundaki "Çiz" butonuna tıklanarak "Metin Rengi" seçeneği üzerinden değiştirilebilmektedir.	İncelenen z-kitapta metin yazma aracı bulunmadığı için yazı tipini, boyutunu ve rengini değiştirme özelliği söz konusu değildir. Ancak kalem çizim aracı ile yazım ve çizimlerin kalınlık ve inceliği sağlanabilmektedir. Araç çubuğunda fırça ikonun hemen altında bulunan "artı-eksi" ikonuna tıklandığında çizim aracının kalınlık ve inceliğini belirlemeye yönelik seçenekler belirmektedir.

4.f. Yapılan değişiklikler tekrar kullanılabilmesi için kaydedilebilmelidir.

İncelenen z-kitapta değişiklikler tekrar kullanılmak üzere kaydedilebilmektedir. Yapılan değişiklikler, çizimler ve yazılar kaydedilmekte z-kitabın sol üstünde yer alan "Çizimler" butonuna tıklandığında kayıt listesi sayfa numaralarıyla birlikte listelenmektedir. Listeden ilgili sayfaya tıklanarak pratik bir şekilde erişim sağlanabilmektedir.	İncelenen z-kitapta yapılan değişiklikler kaydedilememektedir.

4.g. Öğretmen z-kitapta değişiklik yapabilmelidir.

İncelenen z-kitapta öğretmen değişiklik yapabilmektedir. Z-kitapta stüdyo dâhilinde değişim seçenekleri bulunmaktadır. Bu seçenekler sayesinde öğretmenler z-kitapta içerikler kişiselleştirebilmektedir. Araç çubuğunda yer alan "İçerikler" başlıklı butona tıklandığında hemen yanında ek çubuk belirmektedir. Bu çubukta yukarıdan aşağıya sırasıyla "Yazı, Resim, Ses, Gömülü Ses, Video, Gömülü Video, Url ve İnteraktif İçerik butonları bulunmaktadır. Öğretmen bu butonlara tıklayarak istediği çoklu ortam içeriğini z-kitap içerisine yerleştirebilmektedir. Z-kitaba eklemek istenilen çoklu ortam içeriği sayfada istenilen yere konumlandırılabilmektedir. Sayfadaki çoklu ortam ikonlarına tıklandığında içerik açılabilmektedir. Ayrıca arayüzdeki "İçerikler" butonuna tıklandığında "Kendi İçerikleriniz" ve "Yayınevi İçerikleri" olmak üzere iki seçenek belirmektedir. Bu seçenekler sayesinde öğretmen z-kitapta sadece kendi çoklu ortam içeriklerine yer verebilmekte veya sadece yayınevinin çoklu ortam içeriklerine yer verebilmektedir. İstediği takdirde hem kendi çoklu ortam içeriklerini hem de yayınevinin çoklu ortam içeriğini gösterebilmektedir. Öğretmen kendi çoklu ortam içeriklerini göstermek istemediğinde ona ait içerikler görünmemekte sadece yayınevine ait çoklu ortam içeriği görünmektedir. Yayınevine ait içerik okla belirtilmiştir. Dosya yükleme işlemi "Browse" ifadesinin yer aldığı bölüme tıklandıktan sonra ilgili dosya seçimi yapılıp kaydet butonuna tıklanarak sağlanabilmektedir. Öğretmen istediği çoklu ortam içeriğini "Sil" butonuna tıklayarak istediği zaman silebilmektedir. Z-kitabın sayfa içeriğinde değişiklik yapılamamaktadır. Sayfalarda yer alan metinler, etkinlikler, yazılar çıkarılamamakta fakat şekillerde gösterildiği gibi arayüz üzerinden eklemeler yapılabilmektedir. Ayrıca z-kitapta yapılan değişiklikler "Geri Al", "İleri Al" butonu tıklanarak silinme ihtimaline karşılık	İncelenen z-kitapta ancak arayüzde değişiklikler yapılabilmektedir. Söz konusu değişiklikler çizim aracı ile sınırlıdır. Onun dışında değişiklik yapılamamaktadır. Ayrıca z-kitabın sayfa içeriği doğrudan etkileşime kapalı olduğu için sayfa içinden herhangi bir değişiklik yapılamamaktadır. Yapılan değişiklikler araç çubuğunda bulunan "silme aracı" ile silinebilmektedir. Silginin büyüklüğü ve küçüklüğü fırça ikonunun altında bulunan "artı-eksi" ikonuna tıklanarak sağlanabilmektedir. Z-kitaptaki değişiklikler zaman zaman başka bir sayfaya geçildiğinde kendiliğinden silinmektedir. Öğretmenin yapabileceği en önemli değişiklikler arasında z-kitaba içerik yükleyebilmesidir. Z-kitap incelendiğinde ses, metin, fotoğraf, resim, video, etkileşimli etkinlik vs. hiçbir içeriğin yüklenebilme özelliğinin bulunmadığı görülmektedir.

korunabilmekte, bu özellik bir önceki adıma geçilmek istendiğinde kolaylık sağlamaktadır. Tabloda işaretlenen kelimeler "Geri Al" "İleri Al" seçeneğiyle istenilen aşamaya getirilebilmektedir. Yapılan değişikler silinmek istendiğinde araç çubuğundaki "Sil" butonu ile silme işlemi gerçekleştirilebilmektedir. Sil butonuna tıklandığında iki seçenek ile karşı karşıya kalınmaktadır. İlk seçenekle sadece istenen değişiklik silinebilirken ikinci seçenekle sayfadaki tüm değişiklikler silinebilmektedir.	

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "kişiselleştirme" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *4.a., 4.b., 4.c., 4.d., 4.e., 4.f.,* ve *4.g.* maddeleri olmak üzere tüm maddeler Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulurken bu maddelerin hiçbiri tam anlamıyla Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında karşılık bulmamıştır.

Tablo 5. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Platform Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
5.a. Birden çok platformda (IOS, Android, Windows, vb.) çalışabilmelidir.	
İncelenen z-kitap IOS, Android ve Windows platformlarında; telefon, bilgisayar, akıllı tahta ve tablet bilgisayar cihazlarında çalışabilmektedir.	İncelenen z-kitap yalnızca Windows platformunda çalışabilmektedir. Mobil cihazlarla uyumlu değildir.
5.b. Üniteler ayrı ayrı paketler şeklinde karşıdan yüklenebilmelidir.	
İncelenen z-kitap web temellidir. Yalnızca internet bağlantılı platformlarda çalışabilmekte, karşıdan yükleme işlemi yapılamamaktadır.	İncelenen z-kitapta üniteleri ayrı ayrı paketler şeklinde değerlendirme imkânı vardır. Ancak karşıdan yüklenebilme gibi bir fonksiyon mevcut değildir.
5.c. Çevrimiçi ya da çevrimdışı çalışabilmelidir.	
İncelenen z-kitap sadece çevrimiçi ortamlarda çalışabilmektedir. https://apitwist.com web sayfasından çevrimiçi olarak erişim sağlanabilmektedir.	İncelenen z-kitap çevrimiçi çalışamamakta ancak çevrimdışı ortamlarda çalışabilmektedir.
5.d. Z-kitap içeriği otomatik olarak güncellenebilmelidir.	
İncelenen z-kitabın içeriği otomatik olarak güncellenmektedir. Basılı kitaptaki değişiklikler ile entegreli bir şekilde güncelleme yapılmaktadır.	İncelenen z-kitabın otomatik olarak güncellenebilme özelliği bulunmamaktadır. Z-kitap içeriğinde herhangi bir sayfada sağa tıklandığında diğer seçeneklerle birlikte "Güncellemeleri Denetle" seçeneği belirmektedir. "Güncellemeleri Denetle" seçeneğine tıklandığında kaynağa erişimin olmadığı görülmektedir.

5.e. Öğrenci ve öğretmenler için kullanıcı el kitabı olmalıdır.	
İncelenen z-kitabın kullanıcı el kitabı bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitabın kullanıcı el kitabı bulunmamaktadır.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "platform" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *5.c.* maddesi her iki z-kitapta karşılık bulurken *5.b.* ve *5.e.* maddeleri her iki z-kitapta karşılık bulmamıştır. *5.a.* ve *5.d.* maddeleri sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulmuştur.

Tablo 6. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Arayüz Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabının Arayüz Bakımından Uygunluğu	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Arayüz Bakımından Uygunluğu**
6.a. Arayüz basit olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta arayüz basit bir tasarıma sahiptir. Kullanıcının kolaylıkla kullanabileceği şekilde tasarlandığı görülmektedir.	İncelenen z-kitapta arayüz basit bir tasarıma sahiptir. Kullanıcının kolaylıkla kullanabileceği şekilde tasarlandığı görülmektedir.
6.b. Butonların işlevleri anlaşılır olmalıdır.	
Z-kitapta butonların üzerine gelindiğinde butonun ismini dolayısıyla işlevini gösteren yazı belirmektedir. Bu şekilde ilgili butonun işlevi anlaşılmaktadır. Butonun üzerine gelindiğinde "Yakınlaştır" ismi belirmekte ve bu butonun sayfayı yakınlaştırma ve uzaklaştırma işlevini barındırdığı anlaşılmaktadır.	İncelenen z-kitapta genel itibarıyla butonların işlevleri anlaşılırdır. Ancak "Sayfanın görünümünü değiştir" butonunun işlevi anlaşılamamaktadır. Butona basıldığında sayfa üzerinde kayda değer bir değişiklik görülememektedir.
6.c. Butonlar için kullanılan ikonlar, butonların işlevleriyle tutarlı olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta butonlar için kullanılan ikonların işlevleriyle tutarlı olduğu görülmektedir. "Açık Tema" butonunda güneş ikonu, "Ana sayfa" butonunda ev ikonu, "Geri Bildirim" butonunda mesaj bulutu ikonu, "Notlar" butonunda yazılı bir sayfa ikonu, "Çizimler" butonunda kalem ikonu kullanılmıştır.	İncelenen z-kitapta butonlar için kullanılan ikonların genel itibarıyla işlevleriyle tutarlı olduğu düşünülmektedir. "Navigasyon" butonunda ileri-geri okları, "Çizim" butonunda kalem ikonu "Silme" butonunda "Silgi" ikonu kullanılmıştır.
6.d. Kullanılan renkler karmaşık olmamalıdır.	
İncelenen z-kitabın arayüzünde kullanılan renkler oldukça sadedir. Renklerin farklılaştığı açık tema ve koyu tema olmak üzere iki farklı mod vardır. İstenilen temaya ulaşabilmek için arayüzün sağ üst bölümünde bulunan, z-kitap koyu moddayken "Açık Tema" ismini, açık moddayken	Arayüz tasarımında kullanılan renkler karmaşık değildir. Arayüzde bulunan araç çubuğu ve diğer araçlar gri-beyaz renkleriyle oluşturulmuştur. Bu renklerin kullanımının karmaşıklığa sebep olmadığı sade bir görüntü verdiği düşünülmektedir.

"Koyu Tema" ismini alan butona tıklamak yeterli olacaktır.	
6.e. Her sayfa için yazdır fonksiyonu olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta "yazdır" fonksiyonu bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitapta "yazdır" fonksiyonu bulunmaktadır fakat yazdırılmak istenen sayfa göründüğü gibi yazdırılamamaktadır. Yazdırılmak istenen sayfanın üzerine gelip sağa tıklandığında diğer seçeneklerle beraber yazdır seçeneği belirmektedir. Yazdır seçeneğine tıklandığında ilgili sayfa içeriğiyle alakasız boş bir görüntü oluşmaktadır.
6.f. Her sayfada ekran alıntısı fonksiyonu olmalıdır.	
İncelenen z-kitabın arayüz tasarımında ekran görüntüsü butonu bulunmakta, ekran görüntüsü alma işlevi her sayfa için kullanılabilmektedir.	İncelenen z-kitabın arayüz tasarımında ekran alıntısı özelliği bulunmakta, ekran görüntüsü alma işlevi her sayfa için kullanılabilmektedir.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "arayüz" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *6.a., 6.b., 6.c. 6.d.* ve *6.f.* maddeleri her iki z-kitapta karşılık bulurken *6.e.* maddesi her iki z-kitapta karşılık bulmamıştır.

Tablo 7. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Çoklu Ortam Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
7.a. Kullanılabilecek çoklu ortam öğeleri, interaktif oyunlar, görseller, haritalar, videolar, sesler ve animasyonlar olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta görseller, haritalar, videolar ve sesler bulunmaktadır. İnteraktif olmasa da oyunların yer aldığı tespit edilmiştir. Bir oyun etkinliği örnek gösterilmiştir. Z-kitapta çoklu ortam ögelerinden görseller incelendiğinde kroki, diyagram, resimlerin çizime dayalı olduğu görülmüştür. Çizime dayalı olmayan görseller de mevcuttur. Fotoğrafın yanında çoklu ortam ögelerinden "metin" de yer almaktadır. Çoklu ortam içeriklerinden haritalara örnek gösterilmiştir. Harita etkileşimli olmayıp üzerinde işlem yapabilme işlevine sahip değildir. Z-kitapta her ünitede ikişer video olmak üzere toplam 12 adet video vardır. Videolar, z-kitabın "İzle-Öğren" bölümünde yer alıp video içeriğinden bir görsel ve video etiketi ile belirtilmiştir. Çoklu ortam içeriklerinden sesler dinleme metinlerinde bulunmaktadır. Sonuç olarak z-kitapta çok sayıda ses, görsel ve video bulunmaktadır.	İncelenen z-kitapta görseller, haritalar, video ve sesler bulunmaktadır. İnteraktif olmasa da oyunların yer aldığı tespit edilmiştir. Z-kitapta çoklu ortam ögelerinden görseller incelendiğinde kroki, diyagram, resimlerin çizime dayalı olduğu görülmüştür. Çizime dayalı olmayan görseller de mevcuttur. Harita etkileşimli olmayıp üzerinden işlem yapılabilme işlevine sahip değildir. Z-kitapta bir video örneğine rastlanmıştır. Çoklu ortam içeriklerinden "ses" materyali tüm etkinliklerde: yönergelerin sesletiminde, metinlerin sesletiminde, doğrudan dinleme metinlerinde kullanıldığı gibi kelimenin sesletiminde de kullanılarak etkinlikleri etkileşimli hâle getirmiştir. Sonuç olarak z-kitapta çok fazla ses ve görsele yer verildiği söylenebilmektedir.

7.b. Kullanılan çoklu ortam içerikleri ders içeriğiyle ilişkili olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta çoklu ortam içeriklerinin ders içeriği ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.	İncelenen z-kitapta kullanılan çoklu ortam içeriklerinin ders içeriğiyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir.
7.c. Metin içerisine uygun bir şekilde yerleştirilmelidir.	
İncelenen z-kitapta çoklu ortam içeriklerinin sayfa içerisine uygun bir şekilde buton olarak yerleştirildiği görülmüştür.	İncelenen z-kitapta çoklu ortam içeriklerinin sayfa içerisine uygun bir şekilde yerleştirildiği görülmüştür.
7.d. Çoklu ortam içeriklerinin kontrol paneli (player) olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta çoklu ortam içeriklerinin kontrol paneli bulunmaktadır. Dinleme etkinliği içeriğinde sol üstte sesi; oynat, durdur, ileri sar, geri sar özellikleri yer almaktadır. Ayrıca aynı bölümün sağ tarafında yer alan ses ikonuna tıklandığında sesin kısıklığı ve yüksekliği ayarlanabilmektedir. Etkinlikten sağ üstte yer alan "x" ikonlu butona tıklanarak çıkılabilmektedir. Etkinlik, çerçevesine basılı tutularak z-kitap içerisinde gezdirilebilmekte istenilen yere konumlandırılabilmektedir. Etkinlik, büyütülmek istendiğinde sağ alt köşeye basılı tutularak ebatları artırılabilmektedir. Çoklu ortam içerikleri incelendiğinde işaretleme işlevinin olduğu görülmektedir. "Kontrol et" butonu sol altta bulunmakta olup yanlış seçenek işaretlendiğinde "Sonucu göster" ve "Yeniden dene" butonları belirmektedir. Bununla beraber bir sonraki soruya geçişi sağlayan navigasyon araçları içeriğin sağ alt bölümüne konumlandırılmıştır. Geçişler aynı zamanda içeriğin alt orta bölümünde yer alan sıralanmış dairelere tıklanarak sağlanabilmektedir. Etkinliğin sonuna gelindiğinde "Bitir" butonuna tıklandığında ise diğer "Çözümü göster" ve "Yeniden dene" butonları ortaya çıkmaktadır. Çoklu ortam içeriklerinden videolar incelendiğinde kontrol panelinde fazla sayıda özellik yer aldığı görülmektedir. "Durdur, oynat, ileri-geri sar, sesi artır-azalt" fonksiyonları bulunmaktadır. Ayrıca video görüntü kalitesi ayarlanabilmekte video hızlandırılıp yavaşlatılabilmektedir. Video bir sekme olarak ekranın sağ alt bölümünde izlenebilmektedir. Video tüm sayfayı kaplayacak şekilde büyütülebilmektedir. Sağ tarafta yer alan ikonlara tıklandığında ilgili web sayfasına geçiş sağlanıp video beğenilebilmekte, daha sonra izle listesine alınabilmekte ve paylaşılabilmektedir.	İncelenen z-kitapta çoklu ortam içeriklerinin kontrol paneli bulunmaktadır. Çoklu ortam içerikleri incelendiğinde yazıların anlaşılır olmadığı dikkat çekmektedir. Etkinlik başlığı, etkinlik içi metinler, kontrol paneli içindeki ikonlar vb. silik bir hâlde göründüğü için etkinlik yönetilememektedir. Yazılar okunaksız ve silik bir halde bulunduğu için etkinliğin anlaşılırlığı zarar görmektedir. Etkinlik üzerinden yapılan incelemeler doğrultusunda butonların işlevleri tespit edilmiştir. Sağ altta iki farklı buton bulunmakta olup soldaki metin sesletimini durdurup devam ettirmekte sağdaki buton ise metnin seslendirilen bölümünün arka planını renklendirmektedir. Ayrıca fare ile metnin üzerine tıklandığında metnin o kısmı tekrardan seslendirilmektedir. Z-kitabın sayfa içeriği incelendiğinde Bir başka çoklu ortam içeriği incelendiğinde kontrol panelinde farklı butonlarla karşılaşılmıştır. Butonlar arasında sanal klavye özelliği dikkat çekmektedir. Sanal klavyenin çok fazla yer kapladığı düşünülmektedir. Gerekli görüldüğünde sanal klavyenin sağ üst bölümünde bulunan butona basılarak sanal klavye taşınabilir, sol üst butonuna tıklanarak kapatılabilir. Sağ altta bulunan "Cevabı Göster" butonu yer almakta hemen yanında etkinliğin sırasını gösteren diğer aşamasına geçişi sağlayan navigasyon butonu bulunmaktadır. Sol üst kısma gelindiğinde üst üste bulunan iki butondan alttaki buton etkinliği yeniden başlatan butondur. Üstteki butonun üzerine gelindiğinde etkinliğin nasıl tamamlanacağını gösteren kısa animasyon belirmektedir. Animasyon her ne kadar yönlendirici olsa da animasyondaki bazı kelimelerin ve butona ait olan ikonun silik ve belirsiz olması etkinliğin verimliliğini düşürmektedir. Dinleme metni etkinliği olarak oluşturulan içeriklerde diğer çoklu ortam içeriklerinde olduğu gibi yazılar ve ikonlar silik ve

	belirsizdir. Sol üstteki butonların üstten birincisi etkinliğin nasıl tamamlanacağını gösteren animasyonu sunmaktadır. İkinci butona tıklandığında dinleme metninin yazılı hâli belirmekte, üçüncü sıradaki buton dinleme metninin durdurulup devam ettirilmesini sağlamakta, dördüncü sıradaki buton dinleme metnini başa sarmakta ve beşinci sıradaki buton da tüm etkinliği yeni baştan başlatmaktadır. Çoklu ortam kontrol panelinde ekran büyütme-küçültme, ses artırma-azaltma, videoyu durdurma ve ileri-geri sarma seçenekleri olduğu görülmektedir.
7.e. Görseller, JPEG, PNG veya GIF formatında olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta görseller JPEG ve PNG formatındadır.	İncelenen z-kitapta görseller JPG ve PNG formatındadır.
7.f. Görseller, yüksek çözünürlükte olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta görseller genel itibarıyla yüksek çözünürlüktedir.	İncelenen z-kitapta görsellerin görüntü kalitesi görselden görsele değişmektedir. Z-kitapta fazla sayıda düşük çözünürlükte görseller vardır. Yüksek çözünürlüğe sahip görseller de mevcuttur.
7.g. Sesler, MP3 veya WAV formatında olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta sesler MP3 formatındadır.	İncelenen z-kitapta sesler MP3 formatındadır.
7.h. Videolar, AVI formatında olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta videolar MP4 formatındadır.	İncelenen z-kitapta video MP4 formatındadır.
7.ı. Animasyonlar, GIF, SWF, HTML5 veya AVI formatında olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta animasyon bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitapta çoklu ortam materyali olarak animasyon bulunmamaktadır.
7.i. Öğrenme nesneleri, HTML5, SWF ya da EXE formatında olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta öğrenme nesneleri HTML5 formatındadır.	İncelenen z-kitapta öğrenme nesneleri EXE formatındadır.
7.j. Öğrenme nesneleri, geribildirim ya da cevap vermelidir.	
İncelenen z-kitapta öğrenme nesneleri geri bildirim ve cevap vermektedir.	İncelenen z-kitapta öğrenme nesneleri geri bildirim vermektedir.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "Çoklu Ortam" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *7.a., 7.b., 7.c., 7.d., 7.e., 7.g., 7.i.* ve *7.j.* maddeleri her iki z-kitapta karşılık bulurken *7.h.* ve *7.ı.* maddeleri her iki z-kitapta karşılık bulmamıştır. *7.f.* maddesi ise sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulmuştur.

Tablo 8. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Etkileşim Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**
8.a. Etkileşimli aktivitelerde/testlerde anlık geribildirim verilmelidir.	
İncelenen z-kitapta etkileşimli aktivitelerde/testlerde anlık geri bildirim verilmektedir. Etkileşimli içeriklerde (interaktif içerik) boşluk doldurma etkinliği vardır. Etkinliklerde verilen cevapların kontrolü ilgili cümleye tıklanarak sağlanmaktadır. Boşluğa gelecek cevap ilgili cümleye tıklandıktan sonra belirmektedir. Verilen cevabın geri bildirimi yalnızca doğru cevap olarak gösterilmektedir. "Sürükle Bırak" etkinliğinde cevapların doğruluğu sürüklenip istenilen boşluğa bırakıldıktan sonra sol alt köşede bulunan "Kontrol et" butonuna tıklanarak kontrol edilebilmektedir. Kontrol et butonuna tıklandıktan sonra cevabın doğru ve yanlış olduğuna yönelik geri bildirim verilmektedir. Geri bildirim sağlandıktan sonra "Çözümü göster" ve "Yeniden dene" butonları bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. "Çözümü Göster" seçeneğine tıklandığında sadece doğru veya yanlış şeklinde verilen dönüt yanlış ve boş cevaplara yönelik düzeltmelerle desteklenmektedir. "Yeniden dene" seçeneğine tıklandığında etkinlik sıfırdan tekrar yapılabilir hâle gelmektedir. Kısa cevaplı soru etkinliklerinde geri bildirim alabilmek için soruların altında bulunan boşluklardaki ikonlara tıklanması gerekmektedir. İkona tıklandığında anlık geri bildirim sağlansa da bu geri bildirim cevabın doğru veya yanlışlığını söylememekte yalnızca doğru cevabı göstermektedir. Etkileşimli içeriklerde geri bildirim sadece doğru cevaplarla sınırlıdır. Verilen cevabın doğru veya yanlış oluğuna dair bir dönüt veya düzeltmeye yer verilmemektedir.	İncelenen z-kitapta etkileşimli etkinliklerde anlık geribildirim verilmektedir. Etkileşimli çoktan seçmeli soru etkinliğinde soruları cevaplamak için seçeneğe tıklamak yeterlidir. Yanlış seçenek işaretlendiğinde kırmızı renk belirmekte ve yanlış yapıldığına yönelik zil sesi çalmaktadır. Doğru seçenek işaretlendiğinde yeşil renk belirmekte ve doğru yapıldığına dair zil sesi çalmaktadır. Ayrıca doğru seçenek işaretlenene kadar etkinlik devamlılığını sürdürmektedir. Seçenekleri işaretlemeden doğrudan cevaba ulaşılmak istendiğinde altta yer alan "Cevabı Göster" butonuna tıklamak yeterli olacaktır. Eşleştirme etkinliğinde eşleştirme işlemi seçenekler art arda tıklanarak sağlanır. Doğru yapıldığında iki seçenek arasında çizgi belirirken yanlış yapıldığında uyarı zil sesi verilerek işlemin tekrarı istenir. Tüm seçenekler doğru yapıldığında alkış zil sesiyle geri bildirim verilmektedir. Sürükle bırak etkinliklerinde seçenek sürüklenip boşluğa bırakıldığında cevap doğruysa seçenek bırakılan yerde sabit kalmaktadır. Cevap yanlışsa seçenek alınan yere geri gitmektedir. Ayrıca geri bildirim işlemi zil sesleriyle de desteklenmektedir. Boşluk doldurma etkinliklerinde cevabın doğruluğuna ya da yanlışlığına dair geri bildirim verilmemekte ilgili cümlenin butonuna tıklandığında tıpkı bir cevap anahtarı gibi cevap boşlukta belirmektedir. Bir başka boşluk doldurma etkinliğinde Boşluğa uygun harf seçildiğinde tik işareti belirmekte ve doğru olduğuna dair zil sesi çalmaktadır. Yanlış harf seçildiğinde ise seçilen harfin arka planında kırmızı renk belirmekte ve yanlış yapıldığına dair zil sesi çalmaktadır. Doğru-yanlış etkinliği incelendiğinde yapılan işlem doğruysa yeşil ışık yanıp sabit kalmaktadır. Yapılan işlem yanlışsa kırmızı ışık yanıp sönmektedir. Ayrıca bu geri bildirimler zil sesi eşliğinde verilmektedir.
8.b. Ekran büyütme/küçültme özelliği bulunmalıdır.	
İncelenen z-kitapta ekran büyütme/küçültme özelliği bulunmaktadır. Bu fonksiyon "yakınlaştır" ve "uzaklaştır" butonlarına tıklanarak sağlanmaktadır.	İncelenen z-kitapta ekran büyütme/küçültme özelliği bulunmaktadır. "artı" ve "eksi" butonlarına tıklandığında sayfa büyütülüp küçültülebilmektedir. Araç çubuğunda bulunan

	"1:1" ikonuna tıklandığında sayfalar orijinal boyutuna dönebilmektedir.
8.c. Yardım menüsü olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta yardım menüsü bulunmaktadır. Sağ alt bölümde bulunan robot ikonuna yani "Eğitsel Ajan"a gelindiğinde "Size nasıl yardımcı olabilirim?" ifadesi belirmektedir. Kullanıcılar her türlü sorusunu bu "Eğitsel Ajan"a sorabilmektedir. "Eğitsel Ajan" butonuna tıkladıktan sonra iletişim paneli açılmaktadır. Yapay zekâya dayalı bir sohbet robotu olan ChatGPT'ye bu iletişim panelinden sesli ve yazılı sorular sorularak yardım alınabilmektedir. Eğitsel Ajan dışında arayüzün sağ üst kısmında bulunan "Haydi Tura Başlayalım" butonu ile sayfadaki araçların işlevlerine yönelik tanıtım içeriğine ulaşılabilmektedir. Tanıtım içeriğinde navigasyon butonlarına veya klavyedeki ileri geri tuşlarına basılarak ilerlenebilmektedir. Araçlarla alakalı bilgilendirme turu bu şekilde tamamlanmaktadır.	İncelenen z-kitapta yardım menüsü bulunmaktadır. Bu yardım menüsü araç çubuğunun tanıtımı, butonların işlevlerini açıklamakla sınırlıdır.
8.d. Arama motoru olmalıdır.	
İnelenen z-kitapta görsel aramaya yönelik arama motoru bulunmaktadır. "Görsel arama" butonuna tıklandığında ekranda beliren sayfada farklı dil seçeneklerinden biri tercih edilerek "Metni girin" bölümünden istenen görsele ulaşılabilmektedir.	İncelenen z-kitapta arama motoru bulunmamaktadır. Z-kitaba giriş sayfasında yani ana sayfada "Google" arama motorundan faydalanma imkânı vardır. Ancak bu durum z-kitaptan çıkış yapmayı gerektirmektedir.
8.e. Kullanılan köprü renkleri, web tarayıcılarda kullanılan renklere benzemelidir.	
İncelenen z-kitapta köprülere özel renk bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitapta köprülere özel renk bulunmamaktadır.
8.f. Kullanılan köprüler, dış kaynaklara ve kitap içindeki yerlere bağlantılı olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta köprüler dış kaynaklara ve kitap içindeki yerlere bağlantılıdır. Video ve ses içerikleri kontrol panelinde ilgili dosyaların bulunduğu web sayfasına köprüler vasıtasıyla geçiş sağlanabilmektedir. "PressGlocal" ifadesine tıklandığında dinleme metninin bulunduğu web sayfasına geçiş sağlanmaktadır.	İncelenen z-kitapta dış kaynaklara bağlantılı köprüler bulunmamaktadır. Kitap içindeki yerlere bağlantılı olan köprüler ise yalnızca arayüzde bulunan içindekiler tablosunda bulunup sayfa içeriğinde yer almamaktadır.
8.g. İçindekiler tablosundaki başlıklara basıldığında köprü yardımıyla ilgili konuya geçilebilmelidir.	
İncelenen z-kitapta arayüzde bulunan içindekiler tablosundaki başlıklara basıldığında ilgili bölüme geçilebilmektedir. İçindekiler tablosunda bulunan 2. Ünite başlığına tıklandığında anında ilgili sayfaya geçiş sağlanmıştır.	İncelenen z-kitapta arayüzde bulunan içindekiler tablosundaki başlıklara basıldığında ilgili bölüme geçilebilmektedir. İçindekiler tablosunda bulunan 2. Ünite başlığına tıklandığında anında ilgili sayfaya geçiş sağlanmıştır.

8.h. Dizindeki kelimelere basıldığında köprü yardımıyla ilgili sayfaya erişilebilmelidir.	
İncelenen z-kitabın sayfa içeriği doğrudan etkileşime kapalıdır. Dolayısıyla sayfa içeriğinde yer alan dizin bölümünde köprü özelliği bulunmamaktadır.	İncelenen z-kitapta dizin bölümü bulunmamaktadır.
8.ı. Her sayfaya kolayca ulaşımı sağlayan navigasyon araçları olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta sayfa geçişlerini sağlayan navigasyon araçları bulunmaktadır. Arayüzün sol alt bölümünde bulunan butondan iler geri tıklandığında önceki ve sonraki sayfaya geçiş yapılmakta istenilen sayfa yazıldığında doğrudan o sayfaya erişim sağlanmakta ve kenar ikonlara dokunulduğunda kitabın ilk ve son sayfasına doğrudan geçiş yapılmaktadır. Ayrıca sayfa geçişleri yön tuşları ile fiziksel klavyeden sağlanabilmektedir.	Her sayfaya kolayca ulaşımı sağlayan navigasyon araçları bulunmaktadır. Butonlar önceki sayfaya ve sonraki sayfaya geçişi sağlayan navigasyon araçlarıdır. Bu navigasyon araçları aynı zamanda sayfaların sağ alt ve sol altında bulunmakta tıklandığında yine diğer sayfalara geçişi sağlamaktadır.
8.i. Z-kitap içerisindeki hareketi sağlayacak bir ana menü ve kontrol paneli olmalıdır.	
İncelenen z-kitapta hareketi sağlayan ana menü -araç çubuğu- ve kontrol paneli bulunmaktadır. Butona basılı tutulduğunda araç çubuğu istenilen yere taşınabilmektedir. Fare imlecinin gittiği her yere gezinme hareketi yapılabilmekte ve z-kitap içerisinde kontrol sağlanabilmektedir.	İncelenen z-kitapta hareketi sağlayan ana menü -araç çubuğu- ve kontrol paneli bulunmaktadır. Araç çubuğuna basılı tutulduğunda araç çubuğu istenilen yere taşınabilmektedir. Fare imlecinin gittiği her yere gezinme hareketi yapılabilmekte ve z-kitap içerisinde kontrol sağlanabilmektedir. Ok işaretiyle gösterilen araç çubuğundaki "el" ikonuna sahip butona tıklandığında z-kitaptaki gezinmeler sayfa geçişleri vs. elle yapılabilmektedir.
8.j. Yardım menüsüne her sayfadan ulaşılabilmelidir.	
İncelenen z-kitapta yardım menüleri (Eğitsel Ajan, Haydi Tura Başlayalım) arayüzde sabit olduğu için her sayfadan ulaşılabilmektedir.	Yardım menüsü sadece 1. Sayfada yer almakta olup diğer sayfalardan yardım menüsüne doğrudan ulaşılamamaktadır.
8.k. Her sayfadan sözlüğe erişilebilmelidir.	
İncelenen z-kitapta çeviri sözlük özelliği bulunmaktadır. Bu özellik arayüzde sabit bulunduğu için her sayfadan erişim imkânı bulunmaktadır.	İncelenen z-kitapta sözlük özelliği bulunmamaktadır.
8.l. Her sayfadan dizine erişilebilmelidir.	
İncelenen z-kitapta her sayfadan doğrudan dizin bölümüne ulaşılamamaktadır.	İncelenen z-kitapta dizin bölümü bulunmamaktadır.
8.m. Öğrenci sözlük ya da dizine geçtikten sonra kaldığı yere geri dönebilmelidir.	

İncelenen z-kitapta çeviri sözlük arayüzde sabit bulunması sebebiyle öğrencinin kaldığı yerden devam edebilmesine imkân vermektedir. Dizin bölümüne doğrudan geçiş sağlanamamakta aynı şekilde geri dönüş yapılamamaktadır.	İncelenen z-kitapta sözlük özelliği ve dizin bölümü bulunmamaktadır.

8.n. Öğrencinin ne kadar ilerlediğini değerlendirebilmesi için bir ilerleme çubuğu olmalıdır.

İncelenen z-kitapta öğrencinin ne kadar ilerlediğini görebileceği ilerleme çubuğu mevcuttur.	İncelenen z-kitapta ilerleme çubuğuna rastlanmamıştır. Tamamlanma oranı ile öğrenci ilerlemesini görebilmekte ancak z-kitaptan çıkış yapıldığında bu oran silinmektedir.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "etkileşim (bağlantı, gezinme)" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *8.a., 8.b., 8.c., 8.g., 8.ı. ve 8.i.* maddeleri her iki z-kitapta karşılık bulurken *8.e., 8.h. ve 8.l.* ve maddeleri her iki z-kitapta karşılık bulmamıştır. *8.d., 8.f., 8.j., 8.k., 8.m.* ve *8.n.* maddeleri sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulmuştur.

Tablo 9. *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabının Sözlük Bakımından Uygunluğu*

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Z-kitabı	**Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Z-kitabı**

9.a. Z-kitap içerisinde vurgulu kelimelerin üzerine basınca anlamı ya da açıklaması yazan açılır pencereler açılmalıdır.

İncelenen z-kitapta sayfa içeriğine doğrudan etkileşim sağlanamamakta dolayısıyla vurgulu kelimelere basıldığında anlamı ve açıklaması verilen herhangi bir işlem gerçekleşmemektedir.	İncelenen z-kitap sayfa içeriğine doğrudan etkileşim sağlanamamakta dolayısıyla vurgulu kelimelere basıldığında anlamı ve açıklaması verilen herhangi bir işlem gerçekleşememektedir.

9.b. Açılır pencerede sözlük olarak hizmet veren bir web sitesine bağlantı sağlanabilir.

İncelenen z-kitapta çeviri sözlük özelliği z-kitabın arayüzünde araç çubuğuna yerleştirilmiştir. "Google Çeviri" tabanlı bu sözlükte kullanıcılar birçok dilden çeviri yapabilmektedir.	İncelenen z-kitapta sözlük hizmeti veren bir web sitesi bağlantısı yoktur.

9.c. Z-kitap yabancı dil öğretimi için hazırlanmışsa kelimenin çevirisine köprüler vasıtasıyla başka bir web sayfasından bakılabilmelidir.

İncelenen z-kitapta kelime çevirilerine başka bir web sayfasından bakılabilmektedir. Araç çubuğuna yerleştirilen Google Çeviri web sayfasına hızlı erişim yoluyla girilebilmekte ve söz konusu işlem gerçekleştirilebilmektedir.	İncelenen z-kitapta kelime çevirisi özelliğine rastlanmamıştır.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı ile Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı "sözlük" bakımından karşılıklı olarak incelendiğinde; *9.a.* maddesi her iki z-kitapta karşılık bulmazken *9.b.* ve *9.c.* maddeleri sadece Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında karşılık bulmuştur.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Literatüre bakıldığında z-kitaplara yönelik birçok çalışma olduğu görülmektedir (Al-Ali & Ahmed, 2015; Rahmadani Fitrawati & Syarif, 2019; Kempe vd., 2019; Stan & Safta 2019; Vukovac, Hajdin & Nuli, 2019; Xodabande & Hashemi, 2022; Medjahed, 2023; Di Zou, Xie & Wang, 2023; Assylzhanova vd., 2024; Respati, Wicaksono & Widodo, 2024). Bu çalışmalar yabancı dil öğretiminde etkileşimli e-kitapları değerlendirmeye yönelik yapılan yurt dışı çalışmalardır.

Al-Ali ve Ahmed (2015) yapmış oldukları çalışmada İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği sınıflardaki öğrencilerin z-kitap kullanımına yönelik görüşlerini almıştır. Çalışmaya konu olan kitaplar; başlangıç seviyesi grubu için Headwey Plus, orta seviye grubu için Q Skills karşılatırmalı bir yolla incelenmeyip ortaya konan bulgular genel olarak ifade edilmiştir. Bu çalışmada ise z-kitaplar karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilmiştir. Çalışmalar bu yönüyle farklılık gösterirken incelenen z-kitaplardaki etkinliklerde öğrenciye sunulan geri bildirimin yüzeysel kalmasının bir eksiklik olduğu görüşü her iki çalışma için ortaktır.

Rahmadani vd., (2019) yapmış oldukları çalışmada ileri düzey İngilizce derslerinde kullanılan etkileşimli e-kitaplara yönelik öğrenci algılarını incelemiştir. Öğrencilerin görüşleri sadece arayüz, etkileşim ve materyal bileşenleri kapsamında ele alınırken bu çalışmada z-kitaplar arayüz ve etkileşimin de yer aldığı 9 başlıkta incelenmiştir. Rahmadani vd., (2019) çalışmasında öğrencilerin yazı tipinin okunabilirliğine yönelik olumsuz görüşlerinden dolayı araştırmada özelliştirilebilir bir yazı tipinin dikkate alınması gerektiğinin belirtilmesi bu çalışmada incelenen Gazi TÖMER z-kitabındaki yazıların silik ve belirsiz olmasından dolayı öne sürülen olumsuz görüşler örtüşmekte olup bir z-kitapta anlaşılır bir yazı tipi tercih edilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Vukovac vd., (2019) Hırvatistan'daki dijital ders kitaplarının "Ders Kitabı Standardı Yönetmelikleri Kitabı"na ne kadar uyumlu olduğunu incelemek üzere bir matematik ve bir de ikinci dil olarak Almanca öğretimi üzerine hazırlanmış iki dijiital kitabı ele almıştır. Yapılan incelemede Almanca öğretimi üzerine hazırlanmış dijital kitapta sözlük bulunmamasının eksiklik olduğu belirtilmiştir. Söz konusu sözlük eksikliği bu çalışmada incelenen Gazi TÖMER z-kitabı için de geçerlidir.

Respati vd., (2024) dijital İngilizce ders kitaplarının yabancı dil öğretiminde öğrenci ve öğretmenler üzerindeki etkisini incelemek amacıyla gözlem, görüşme, doküman analizi yoluyla verileri toplamıştır. Topladığı verilerden yola çıkarak yapmış olduğu değerlendirmede öğrencilerin kitap üzerinde doğrudan not alamamalarının öğrenme sürecini karmaşıklaştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç mevcut çalışmanın ulaştığı sonuçlarla aynı doğrultudadır (Dağlı, 2014; Oruçoğlu, 2015; Şanal, 2016; Veyis, 2016; Hakkari, 2016, Budiyar, 2018; Ormancı, 2018; Çakır, 2022; Vardar, 2022). Bu çalışmalar yabancılara Türkçe öğretimi alanı dışındaki z-kitaplara yönelik yapılan yurt içi çalışmalar olup çalışmalarda z-kitapların öğretim sürecinde öğrencilerin derse karşı tutum, başarı ve motivasyonları üzerindeki etkililiği araştırılmıştır. Doğrudan yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki z-kitaplara yönelik çalışmalarda her ne kadar artış olduğu görülse de mevcut çalışmalar sınırlı sayıdadır (Gürbüz, 2018; Doğan, 2018; Karagöl, 2021; Bölükbaş Kaya vd., 2021, Korkmaz, 2022; Karadağ, 2023).

Doğan (2018) çalışmasında İngilizcenin yabancı dil olarak öğretmine yönelik hazırlnamış New English File iTools uygulaması ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanmış Yedi İklim Türkçe z-kitap uygulamasını platform, barındırdığı içerik, içeriklerin güncellenebilirliği, internet gereksinimleri, dosya boyutu ve taşınabilirlik, kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi, sayfa yönetim araçları ve yardım ekranları ile etkinlik şablonları çerçevesinde karşılaştırmalı bir yolla incelerken bu çalışmada incelenen her iki z-kitap da

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik olup Oruçoğlu (2015)'nun literatürden derlediği ölçütler çerçevesinde yine karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan z-kitapların hem yurt dışı kitaplarla hem de yurt içi ders kitaplarıyla mukayese edilmesi z-kitapların halihazırdaki olumlu ve olumsuz yönlerin görülebilmesine imkân vermektedir. Doğan (2018), çalışmasında karşılaştırmalı olarak incelediği z kitaplardan New English File iTools uygulamasını yardım ekranında program içerisinde yer alan butonların ve sistem özelliklerinin detaylı bir şekilde resimli olarak verilmesinin sınıf içi kullanımda daha geniş imkanlar sağladığını ifade etmektedir. Yedi İklim Türkçe z-kitap uygulamasının yardım sayfası olarak sadece tek sayfalık bir animasyon ekranı sunmasını yetersiz bulmaktadır. Bu çalışmada ise yardım menüleri incelendiğinde Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında sadece butonların işlevleri tanıtılmakta ayrıca her sayfada doğrudan yardım menüsüne ulaşılamamaktadır. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında ise yardım menüsü arayüzde sabit olduğu için her sayfadan erişim sağlanabilmekte, yardım menüsü butonların işlevlerini tanıtmakla birlikte z-kitapta Eğitsel Ajan ChatGPT'den de yardım alınabilmektedir. Dolayısıyla Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı kullanım kolaylığı açısından daha elverişlidir. Her iki çalışmadan z-kitapta yardım menülerinin niteliğinin artırılmasının z-kitabı daha kullanışlı kıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Bölükbaş Kaya vd., (2021) çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Öğretim Seti'nin uzaktan eğitime uygunluğunu araştırmışlardır. Yapılan araştırmada Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında dört temel dil becerisi ve dil yapılarının ayrıntılı bir şekilde gösterildiği içindekiler bölümünün varlığının öğrencilerin kitaplara bir sistem çerçevesinde yaklaşmalarını sağladığını tespit etmeleri bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Bu sonuçlar gösteriyor ki detaylı ve sistemli bir içindekiler tablosu z-kitaplarda bulunması gereken önemli özellikleri arasında yer almaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında bu özelliğin bulunmaması z-kitap için bir eksiklik olarak düşünülebilir.

Araştırmaya konu olan z-kitaplar ilk olarak "Öğretimsel İçerik" açısından incelenmiştir. Tablo 1'deki bulgulara göre Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına kıyasla belirlenen ölçütleri daha çok karşıladığı görülmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında bulunmayan kapak sayfası, kaynaklar sayfası, dizin bölümü, yazma ve çizme gibi araçların yer alması onu daha öne çıkarmaktadır. Z-kitabı öne çıkaran unsurlar arasında öğrencinin konuşmasını, sesletimini ve telaffuzunu görebileceği konuşma aracı bulunmamaktadır. Bu durum her iki z-kitap için de büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. Nitekim Oruçoğlu'nun (2015) yabancı dil olarak İngilizce öğretimine yönelik hazırlanan bir z-kitabı incelediği çalışmasında benzer bir şekilde konuşma aktivitelerine yer verilmemesini bir dil öğretim kitabı için eksiklik olarak görmesi bu çalışmadaki görüşlerle paraleldir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında her ne kadar çizme aracı bulunsa da bu çizme aracının özelliklerinin sınırlı olması öğrencilere yeni öğrendikleri bilgiyi yapılandırmalarına imkân vermemektedir. Ayrıca çoklu ortam içeriklerinin kitabın sunulduğu hedef kitlenin (yetişkin öğrenciler) gelişim seviyesinden daha düşük yaş gruplarına hitap etmesinin z-kitabın niteliğine zarar verdiği düşünülmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için z-kitabında alıştırma aktivitelerinin bulunmayışı büyük eksiklik olarak görülmektedir. Alıştırma aktiviteleri z-kitabın sayfa içeriğinden bağımsız bir şekilde yazılım içinde bulunup öğrencileri ilgili üniteye hazırlaması açısından önemlidir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında bu aktivitelerin kategorize edilerek kullanıcıya sunulması z-kitabın olumlu özellikleri arasındadır.

Z-kitaplar ikinci olarak "Sayfa Düzeni" açısından incelenmiştir. Tablo 2'deki bulgulara göre her iki z-kitabın benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Nitekim her iki z-kitabın basılı kitap sayfalarına benzemesi, sayfaların kalabalık olmayıp içeriğin genel itibarıyla çift sütundan oluşması, paragrafların iki yana yaslı olması, çoğunlukla her satırın aynı hizada başlayıp en fazla 15 kelime barındırması, sayfalarda sayfa numarasının bulunması ve sayfa kenar boşluklarının tutarlı olması benzer özellikler arasındadır. İçeriğin tek sütundan oluşmamasının ve paragrafların sola dayalı olmamasının bir eksiklik olmadığı düşünülmektedir. Bununla birlikte içeriğin çeşitli görseller, diyagramlar, renkler, numaralandırma ve madde işaretleriyle küçük parçalara bölünmesi her iki z-kitabın niteliğini artırmakta içeriği daha ilgi çekici ve anlaşılır hâle getirmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında konuların ana ve alt başlıklara ayrılması ve içindekiler tablosunda bu başlıkların verilmesi z-kitabın bütünlüğünün ve mantığının anlaşılması adına önemlidir. Bölükbaş Kaya vd., (2021) çalışmalarında z-kitaptaki içindekiler bölümünün detaylandırılmasının, öğrencilerin kitaplara bir sistem çerçevesinde yaklaşmalarını sağladığını söylemeleri bu çalışmanın görüşleriyle örtüşmektedir. Bu sonuçlar gösteriyor ki detaylı ve sistemli bir içindekiler tablosu z-kitaplarda bulunması gereken önemli özellikleri arasında yer almaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında bu özelliğin bulunmaması z-kitap için bir eksiklik olarak düşünülebilir. Bununla birlikte Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında genel itibarıyla paragraflar arasında 1 satırdan daha az boşluk bulunması metin okunabilirliğine elle tutulur bir zarar vermemekte bu sebeple büyük bir sorun teşkil etmemektedir. Dolayısıyla her iki z-kitap sayfa düzeni açısından her ne kadar benzer özellikler taşısalar da Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına kıyasla daha elverişli olduğu söylenebilmektedir.

Z-kitaplar üçüncü olarak "Metin Tasarımı" açısından incelenmiştir. Tablo 3'teki bulgulara göre her iki z-kitabın ana metinlerinde aynı yazı tipinin tercih edildiği, başlıklarda farklı yazı rengine yer verildiği, vurgularda kalın ve italik yazı stili bulunduğu önemli içeriklere dikkat çekmek adına işaretleme, kutucuk içinde verme, ön ve arka planda zıtlık oluşturma vb. tekniklere yer verildiği görülmüştür. Bu tekniklerin kullanımı z-kitapların niteliğini artırmada önemli rol oynamaktadır. Bölükbaş Kaya, Kahraman ve Uysal (2021) çalışmalarında Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Öğretim Seti'nde bahsi geçen özelliklere yer verildiğini ve bu özeliklerin hedef kitleye uygun olduğunu ifade etmeleri bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z kitabına bakıldığında bazı yazıların silik olması metnin anlaşılırlığını düşürmektedir. Özellikle çoklu ortam paneli açıldığında panel içindeki yazıların okunaklı olmaması büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. Z-kitabın bir yabancı dil öğretim kitabı olduğu ve henüz A1 seviyesindeki öğrencilere yönelik olduğu düşünüldüğünde yazıların anlaşılmaz olması öğretim sürecini ciddi manada olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Rahmadani vd., (2019) İngilizce'nin yabancı dil olarak öğretildiği sınıflardaki öğrencilerin etkileşimli e-kitaplara yönelik algıların incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada kitapta kullanılan yazının düzgün okunamadığını tespit etmiştir. Öğrencilerin yazı tipinin okunabilirliğine yönelik olumsuz görüşlerinden dolayı araştırmada özelliştirilebilir bir yazı tipinin dikkate alınması gerektiğinin belirtilmesi bu çalışmanın görüşleriyle aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir.

Z-kitaplar dördüncü olarak "Kişiselleştirme" açısından incelenmiştir. Tablo 4'teki bulgulara göre Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına nispeten yeterliliği daha fazladır. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için z-kitabında not yazma alanı bulunmaktadır. Not yazma özelliği sayesinde öğrencilerin aldığı notlar ilgili sayfada tutulabilmektedir. Notların kaydedilip daha sonra tekrar erişilebilir olması pratiklik sağlamaktadır. Yazma, çizme vurgulama araçları z-kitabın kişiselleştirilmesine imkân

vermekte şekil oluşturma, yazı ve çizimlerin boyut ve rengini değiştirebilme vb. özelliklerinin de bulunması bu araçların işlevlerini artırmaktadır. Bu araçlarla yapılan tüm değişiklikler z-kitaptan çıkış yapılsa bile kaydedilebilmesi sayesinde tekrardan z kitaba giriş yapıldığında aynı değişiklikler üzerinden devam edebilme imkânı sağlamaktadır. Kullanıcı deneyimini ortaya koyması bakımından bu özellik önemli görülmektedir. Aynı zamanda istenen sayfalara yer imi ekleyebilme özelliği öğrencinin önemli gördüğü sayfalarda kullanması z-kitabın kişiselleştirilmesine hizmet eden bir başka fonksiyondur. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında not yazma alanı, yer imi ekleme özelliği eksiklikler arasındadır. Metin işaretleme araçlarından her ne kadar çizim aracı ile vurgulama ve yazı yazabilme sağlansa da bu yazıların niteliği düşük seviyede kalmaktadır. Doğrudan yazma aracı bulunmaması ve vurgulama yapılamaması z-kitapta yapılacak değişikliğe sınırlılık getirmektedir. Mevcut değişiklikler; kaydedilememekte, z-kitaptan çıkış yapıldığında hatta zaman zaman sayfa geçişlerinde dahi silinmektedir. Bu durum z-kitabın kişiselleştirilebilmesine, kullanıcı deneyimlerinin ortaya konmasına ve süreçteki devamlılığa zarar vermektedir. Öğretmen açısından yapılabilecek değişikliler düşünüldüğünde Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının sağlamış olduğu avantajlar ön plana çıkmaktadır. Öğretmenler stüdyo erişim olanakları sayesinde belirlemiş oldukları çoklu ortam içeriklerini z-kitaba dâhil edebilmekte, istedikleri sayfaya bu içerikleri konumlandırabilmektedirler. Bu sayede öğretmenlerin hem dersin hedef kitlesine hem de işlenilen konunun yapısına uygun içerikleri bir bütün hâlinde z-kitap içerisinde sunabilmesi önemli görülmektedir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı öğretmenlere değişiklik yapabilme olanağı tanımamaktadır. Bu husus z-kitabın hedef kitleye veya konuya yönelik özelleşmesini engellemektedir. Her iki z-kitabın ortak eksikliği yapılan değişikliklerin sadece arayüzle sınırlı kalmasıdır. Sayfa içeriğine müdahale edilememektedir. Oruçoğlu (2015) çalışmasında benzer bir sonuca ulaşmış, z-kitabın yapısından kaynaklı olarak sayfa içeriğine müdahale edilememesinin, değişiklikler yapılamamasının z-kitabın olumsuz özelliklerinden biri olduğunu dile getirmiştir. Her iki çalışmada da benzer sonuçların yer alması yabancı dil öğretimine yönelik hazırlanan z-kitaplarda sayfa içeriğine müdahale edilip değişiklikler yapılabilmesinin önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır ancak bu özelliğin araştırmaya konu olan z-kitaplarda bulunmaması büyük bir eksiklik olarak düşünülmektedir. Respati vd., (2024) dijital ders kitapların yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde öğrenci ve öğretmenler üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında kitap üzerinde doğrudan not alamamanın öğrenme sürecini karmaşıklaştırdığı sonucuna ulaşması bu çalışmanın görüşleriyle örtüşmektedir.

Z-kitaplar beşinci olarak "Platform" açısından incelenmiştir. Tablo 5'teki bulgulara göre Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına kıyasla daha kullanışlı olduğu görülmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için z-kitabı IOS, Android, Windows platformlarında; bilgisayar, telefon ve tablet cihazlarında çalışabilme özelliğine sahipken Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı sadece bilgisayarda çalışabilmektedir. Bu durum Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının HTML5 teknolojisiyle, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe z kitabının EXE formatında Flash tabanlı programlamayla tasarlanmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabının https://apitwist.com web sayfasında sadece çevrimiçi sunulup çevrimdışı kullanıma açık olmaması eksiklik olarak görülmektedir. Çevrimiçi özellik sayesinde güncellemeler kullanıcıdan bağımsız otomatik olarak yapılabilmektedir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabı ise sadece çevrimdışı olarak çalışmakta çevrimiçi olarak çalışamaması içerik oluşturma açısından eksiklik olarak görülmektedir. Doğan'ın (2018) çalışmasında, karşılıklı olarak incelenen iki z-kitaptan biri HTML5, diğerinin Flash Tabanlı bir programda hazırlanmış olmasından dolayı birinin çevrim içi diğerinin çevrim dışı kulllanılamasını bir eksiklik olarak görmesi çalışmadaki görüşle benzerlik göstermektedir. Her

iki çalışmada da HTML5 olarak tasarlanan z-kitapların, birden çok platformda çalışabilir olması ve düzenlenebilir olmasından dolayı daha kullanışlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-ders kitabındaki diğer bir eksiklik otomatik güncelleme özelliğinin bulunmamasıdır. Z-kitapların diğer özelliklerine bakıldığında kullanıcı el kitabının olmaması ve ünitelerin paket şeklinde karşıdan yüklenememesi büyük bir sorun teşkil etmemektedir.

Z-kitaplar altıncı olarak "Arayüz" açısından incelenmiştir. Tablo 6'daki bulgulara göre Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabı Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına kıyasla kullanıcıya daha geniş imkânlar sunmaktadır. Her iki z-kitabın arayüzü kolaylıkla kullanılabilecek şekilde tasarlanmıştır. Arayüzde kullanılan renkler karmaşık olmayıp basit bir tasarıma sahiptir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının Açık Tema Koyu Tema iki farklı arayüz rengi seçeneği sunması onu Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabından daha avantajlı kılmaktadır. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının arayüzünde "Ana Sayfa, Z-kitap Dili, Tema, Geri Bildirim, Haydi Tura Başlayalım, Düzenleme Modu, Notlar, Çizimler, İçerikler, Yer İmleri, İçindekiler Tablosu, Kenar Çubuğu, Araç Çubuğu, Not Alma, Fare İmleci, Çiz Seçenekleri (Kalem, İşaret Kalemi, Çizgi, Çember, Daire, Boş Dikdörtgen, Dikdörtgen, Metin Rengi, Dolgu Rengi, Çizgi Boyutu), Yazı Boyutu, Yakınlaştırma Uzaklaştırma, Geri Al-İleri Al, Sil ve Sil Seçenekleri, İçerik Oluşturma (Yazı, Resim, Ses, Ses Embed, Video, Video Embed, Url, İnteraktif İçerik), Araçlar (Sayaç, Çeviri Sözlük, Görsel Arama Motoru, Ekran Görüntüsü), Çözünürlük, Tahta Modu, Navigasyon Araçları, Eğitsel Ajan ve Yer İmi Ekle" butonları bulunmaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe kitabının arayüzünde "İçindekiler Menüsü, Boş Sayfa, El İkonu, Hareket İmleci, Çizim, Renk, Silgi, Çizim ve Silgi Boyutu, Ekran Alıntısı, Sayfa Görünümü, Sayfa Büyütme- Küçültme, Orijinal Sayfa Boyutu, Navigasyon Aracı ve Çıkış Aracı" butonları bulunmaktadır. Z-kitapların sahip olduğu araç çeşitliliğine bakıldığında Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabının arayüzü daha geniş imkânlar sunmaktadır. Nitekim Karadağ (2023) Yedi İklim Türkçe z-kitabı ile Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabını karşılıklı olarak incelediği çalışmasında her iki z-kitap için zengin kullanıcı araçlarına sahip olduğunu ifade etmekle beraber birtakım eksiklikler barındırdığını da dile getirmektedir. Bu görüş mevcut çalışmadaki görüşleri desteklemektedir. Arayüzdeki butonların üzerine gelindiğinde o butonun isminin belirmesi butonların anlaşılırlığını ve kullanışlılığını artırmaktadır. Aynı zamanda arayüzde bulunan araçların işlevlerinin gösterildiği "Haydi Tura Başlayalım" butonu araçların işlevlerinin anlaşılırlığı artıran sağlayan bir başka özelliktir. Araçların ikonları ise işlevleriyle tutarlıdır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabının arayüzü dar kapsamlıdır. Daha az sayıda arayüz araçlarına sahip olup araç ikonları işlevleriyle tutarlıdır. Butonların üzerine gelindiğinde buton ismi belirmemektedir. Araç işlevleri sadece yardım sayfasındaki tanıtımla sınırlıdır. Bazı araçların işlevleri tespit edilemese de genel olarak araçların işlevleri anlaşılırdır. Dağlı (2014) kullanılabilirlik açısından incelediği z-kitapta bazı simgelerin içeriği daha iyi yansıtması adına değiştirilmesi gerektiğini tavsiye etmiştir. Butonlar için kullanılan ikonların yani simgelerin butonların işlevleri tutarlı olması gerektiğini savunan bu çalışma ve mevcut çalışmadan hareketle z-kitap tasarımında butonların işlevlerinin anlaşılır olmasında kullanılan ikonlar-simgelerin önem arz ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Z-kitapların "Yazdır" fonksiyonlarına bakıldığında Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabının yazdır fonksiyonu taşımasına rağmen nitelikli bir yazdırma işleminin gerçekleştirilemediği Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında ise böyle bir fonksiyonun mevcut olmadığı görülmüştür. Bu durum z-kitaplar için eksiklik olarak görülmektedir.

Z-kitaplar yedinci olarak "Çoklu Ortam" açısından incelenmiştir. Tablo 7'deki bulgulara göre her iki z-kitabın zengin içeriklere sahip olduğu tespit edilmiştir. Çoklu ortam içeriklerine

bakıldığında içeriklerin hem çoklu ortam panelinde hem de z-kitabın sayfa içeriğinde yer aldığı görülmektedir. Çoklu ortam içeriklerinin ders içeriğiyle ilişkili olduğu, gerek metin içerisindeki yani sayfa düzenindeki yerleşimi gerek çoklu ortam paneli içindeki yerleşiminin uygun olduğu söylenebilmektedir. Çoklu ortam içerikleri her iki z-kitapta da karşımıza oyunlar, görseller, haritalar, videolar, sesler, metinler olarak çıkmaktadır. Oyunların interaktif ve haritaların etkileşimli olmamasının z-kitapların niteliğini düşürdüğünü söylemek mümkündür. Görseller; JPG, JPEG, PNG, formatında olup çizim, diyagram, fotoğraf olarak çeşitlilik göstermekte bu çeşitlilik z-kitaplara avantaj sağlamaktadır. Ancak Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında yüksek çözünürlüğe sahip olmayan (görüntü kalitesi düşük) görsellerin yer alması görsellerin niteliğini düşürmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabındaki yüksek çözünürlüğe sahip olmayan görseller daha az sayıdadır. Stan ve Safta (2019) Rumence öğretimi üzerine hazırlanan dijital ders kitaplarını inceledikleri çalışmalarında kitapta yer alan görsellerin düşük kalitede olduklarını tespit edip bunun öğretim sürecini olumsuz yönde etkilediğini söylemesi bu çalışmanın görüşleriyle uyumludur. Seslere bakıldığında her iki z-kitapta MP3 formatında olup dinleme metinlerinde karşımıza çıkmaktadır. Seslerin; Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında dinleme metinleri dışında yönergelerde, çoklu ortam panelindeki metin ve diğer yazıların sesletiminde kullanılması z-kitaba nitelik kazandırmaktadır. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında seslerin sadece dinleme metinlerinde ve videolarda sınırlı kalması göze çarpan bir eksikliktir. Karadağ'ın (2023), çalışmasında Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında sesli yönergelerin ve yavaş hızda seslendirilmiş metinlerin olmayışını bir eksiklik olarak görmesi bu çalışmanın görüşleriyle örtüşmektedir. Bu durum bir çoklu ortam materyali olarak seslerin yabancı dil öğretim z-kitapları adına önem arz ettiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Videolar ise her iki z-kitapta MP4 formatında olmasının yanı sıra Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabındaki videoların daha nitelikli olduğu anlaşılmaktadır. Her ünitede ikişer video olmak üzere toplam 12 video bulunmakta, videoların ilgili üniteye yönelik olarak çekildiği görülmektedir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında sadece 1 video yer almakta, videodaki çeşitli görsellerin birleştirilmesiyle oluşturulan bir sunudan ibarettir. Bu durum z-kitabı hem video adedi hem de video niteliği açısından avantajsız kılmaktadır Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının öğrenme nesneleri HTML5 formatındayken Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z kitabının öğrenme nesneleri EXE formatında olup geri bildirim verebilmektedir. Geri bildirimlerde bulunması z-kitapların olumlu özellikleri arasındadır. Animasyonlar geri bildirimlerde yer alsa da doğrudan öğretim materyali olarak kullanılmamaktadır. Özellikle Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabındaki animasyonların etkinliklerin yapılışını göstermesi içeriği daha anlaşılır hâle getirmektedir. Çoklu ortam içeriklerinin kontrol paneline bakıldığında Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında yazılı metni seslendirme, seslendirilen metni renklendirme, sanal klavye özelliği, sayfa geçişi sağlayan navigasyon araçları, yönlendirici animasyon, cevabı göster, durdur, devam ettir, yeniden başlat, ileri-geri sar, ses artır-azalt fonksiyonları bulunmaktadır. Bu özellikler z-kitap için önemli görülürken sanal klavyenin fazla yer kaplamasıyla birlikte bu fonksiyonları barındıran butonda yer alan ikonların silik ve belirsiz olması etkinliklerin anlaşılırlığını zarar vermekle büyük bir sorun hâline gelmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabında ise bahsi geçen fonksiyonlar arasında yazılı metni seslendirme, seslendirilen metni renklendirme ve sanal klavye özelliği bulunmazken çoklu ortam panelini istenilen boyutlara getirebilme, paneli gezdirip ekranda istenilen konuma taşıyabilme, panelde açılan videolarda hız ve görüntü kalitesini artırabilme fonksiyonları diğer z kitaptan farklı özellikler arasındadır. Dolayısıyla her iki z-kitabında çoklu ortam panelinde güçlü ve zayıf yönleri bulunduğu söylenebilmektedir. Genel itibarıyla her iki z-kitabın çoklu ortam içerikleri z-kitap içeriğini zenginleştirmektedir.

Z-kitaplar sekizinci olarak "Etkileşim" açısından incelenmiştir. Tablo 8'deki bulgulara göre Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabının belli başlı avantajlı yönleri olmasına rağmen Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının daha nitelikli olduğu görülmektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında boşluk doldurma, sürükle bırak, eşleştirme, var-yok, tablo doldurma, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan etkileşimli etkinlikler bulunmaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında çoktan seçmeli test, sürükle bırak, boşluk doldurma, doğru-yanlış, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan etkileşimli etkinlikler bulunmaktadır. Her iki z-kitaptaki etkileşimli etkinliklerde anlık geri bildirim verilmektedir. Bazı etkinlikler verilen cevabın doğru ve yanlışlığına dair geri bildirim sağlamaktadır. Verilen cevabın doğru veya yanlışlığı renklerle ve çeşitli işaretlerle desteklenmektedir. Öğrenci yanlış yaptığı takdirde aldığı geri bildirim sayesinde hatasını düzeltebilmektedir. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında renk ve çeşitli işaretler dışında cevabın doğru veya yanlışlığına dair zil sesleri ve güdüleyici alkış sesi çalmaktadır. Bu özellik z-kitaba avantajlar sağlamaktadır. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında ise "Kontrol et" "Yeniden dene" "Çözümü göster" seçenekleri geri bildirim sürecini öğrencinin yönetebilmesine olanak sağlamakta ve bu sürecin etkililiğini artırmaktadır. Ancak geri bildirim sürecinin seslerle desteklenmemesi eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Her iki z-kitabın diğer etkileşimli etkinliklerine bakıldığında etkinlikler bir cevap anahtarı gibi verilen cevabın doğru veya yanlışlığına dair dönüt ve düzeltmede bulunmamaktadır. Bu tarz geri bildirimlerde öğrencinin verdiği cevabın yanlış olması hâlinde onu düzeltmeye imkanının olmaması doğrudan cevapla karşılaşması hatasını düzeltmesine engel olmaktadır. Karadağ (2023), çalışmasında z-kitapta sesli dönütlerin olmamasını, doğru ve yanlış cevapları gösteren dönütlerin dışında doğru cevaba yönlendirici, motive edici ve güdüleyici dönütlerin bulunmamasını eksiklik olarak görmektedir. Al-Ali & Ahmed (2015) İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği sınıflardaki öğrencilerin z-kitapları (Q Skills ve Headwey Plus) kullanmaya yönelik algılarını ve tutumlarını incelediği çalışmasında öğrencilerin etkinliklerde verdikleri cevapların bir sonraki denemelerde silindiğini ve yapılan geri bildirimin basit kalıp öğrencileri yönlendirecek herhangi bir açıklama barındırmadığını ifade etmektedir. Bu görüşler mevcut çalışmamızın görüşleriyle örtüşmektedir. Her iki z-kitapta yer alan ekran büyütme/ küçültme özelliği, sayfa geçişlerini sağlayan navigasyon araçları, kitap içi gezinmeyi sağlayan araç çubuğu z kitap üzerindeki etkileşimi artırmaktadır. Yardım menüleri z-kitap kullanımına kolaylık getirmektedir. Doğan (2018), çalışmasında karşılaştırmalı olarak incelediği z kitaplardan birinde yardım ekranında program içerisinde yer alan butonların ve sistem özelliklerinin detaylı bir şekilde resimli olarak verilmesinin sınıf içi kullanımda daha geniş imkanlar sağladığını ifade etmektedir. Diğer z-kitabın yardım sayfası olarak sadece tek sayfalık bir animasyon ekranı sunmasını yetersiz bulmaktadır. Bu görüş mevcut çalışmadaki görüşlerle benzerlik göstermektedir. Yardım menüleri incelendiğinde Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında sadece butonların işlevleri tanıtılmakta ayrıca her sayfada doğrudan yardım menüsüne ulaşılamamaktadır. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında ise yardım menüsü arayüzde sabit olduğu için her sayfadan erişim sağlanabilmekte, yardım menüsü butonların işlevlerini tanıtmakla birlikte z-kitapta Eğitsel Ajan ChatGPT'den de yardım alınabilmektedir. Z-kitabın yapay zekâ ürününe yer vermesi çağın teknolojisinden faydalanması bakımından çok önemli görülmektedir. ChatGPT dışında görsel arama imkânı sunan arama motoru bulunmaktadır. Z-kitabın yabancı dil öğretimine yönelik hazırlandığı düşünüldüğünde bu özelliğin büyük avantajlar sağladığı anlaşılmaktadır. Ancak Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında herhangi bir yapay zekâ ürünü veya arama motoru yer almamaktadır. Z-kitapların köprü özellikleri incelendiğinde sayfa içeriğine doğrudan etkileşim sağlanamadığı için köprü özelliği sadece arayüzde bulunmaktadır. Sayfa içeriğine müdahale edilememesi kullanıcı-z-kitap etkileşimi açısından büyük bir eksikliktir. Yeni İstanbul

Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının arayüzünde iç ve dış ortamlara bağlantı kurulabilen köprüler bulunup basıldığında ilgili ortamlara geçiş sağlanabilmektedir. İçindekiler tablosundaki başlıklara basıldığında ilgili konuya geçiş yapılabilmektedir. Bu özellikler z-kitabın kullanışlılığını artırmaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında ise dış kaynaklara herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır. Köprü özelliği sadece içindekiler tablosunda bulunmakta olup tablodaki başlıklara basıldığında ilgili konuya geçiş sağlanabilmektedir. Bunun dışında köprülerin kitap içindeki bir yere bağlantısı bulunmamaktadır. Bu durum z-kitaptaki etkileşim düzeyini düşürmektedir. Her iki z-kitapta kullanılan köprülere özel renk bulunmaması bir sorun teşkil etmemektedir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında her sayfadan sözlüğe ve dizine erişilebilmesi ve öğrencinin sözlüğe geçtikten sonra kaldığı yer dönebilmesi kullanışlılığı artıran özellikler arasındadır. Öğrencinin ne kadar ilerlediğini gösteren ilerleme çubuğunun bulunması da öğrenci z-kitap etkileşimini artırması bakımından önem taşımaktadır. Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z kitabında ise sözlük özelliği ve dizin bölümü bulunmamaktadır. Özellikle sözlük eksikliği öğrenci z-kitap etkileşimini sınırlı kılmaktadır. Z-kitapta ilerleme çubuğu şeklinde olmasa da içindekiler tablosunda bulunan öğrencinin ne kadar ilerlediğini gösteren tamamlanma oranı özelliği z-kitaptan çıkış yapıldığında sıfırlandığı için amaca hizmet etmemektedir.

Z-kitaplar son olarak "Sözlük" açısından incelenmiştir. Tablo 9'daki bulgulara göre Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına kıyasla daha avantajlı olduğu görülmektedir. Nitekim Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabında sözlük özelliği bulunurken Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabında sözlük özelliği bulunmamaktadır. Bir yabancı dil öğretim kitabında sözlük fonksiyonunun yer almaması büyük eksiklik olarak görülmektedir. Nitekim Karagöl (2021), çalışmasındaki veriler ışığında çevrimiçi öğrenme sürecinde ders kitabına entegre edilmiş bir dijital sözlüğün gerekliliğini dile getirmesi bu çalışmadaki görüşleri destekler niteliktedir. Vukovac vd., (2019)'nin Hırvatistan'da Almanca'nın yabancı dil olarak öğretimi hazırlanmış bir e-ders kitabını inceledikleri çalışmalarında bir dil kitabında sözlüğün bulunmayışının büyük bir eksiklik olduğunu dile getirmeleri bu çalışmanın görüşleriyle tutarlıdır. Dil öğretiminin vazgeçilmez bir materyali olan sözlüğün z-kitap içeriğinde bulunması önemlidir. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z kitabındaki sözlük "Google Çeviri" tabanlı bir sözlük olduğu için birçok dilden çeviri yapma fonksiyonuna sahiptir. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin hedef kitlesi göz önünde bulundurulduğunda çeviri yapılacak diller arasında özellikle Arapça, İspanyolca, Balkan dilleri, Türk lehçelerinin ve diğer dillerin yer almaması eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca z-kitapta sayfa içeriğine doğrudan etkileşim sağlanamadığı için kelimelere basıldığında herhangi bir çeviri yapılamamaktadır. Sayfa içeriği etkileşime açık hâle getirildiği takdirde kelimelere basıldığında çevirisinin yapılmasının, z-kitabı daha da etkili hâle getireceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe z-kitabının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe z-kitabına kıyasla derlenen z-kitap ölçütlerine uygunluğunun daha yüksek olduğu, daha nitelikli ve avantajlı olduğu, tüm avantajlarına rağmen eksiklerinin bulunduğu ve her iki z-kitabın ölçütleri karşılayıp karşılamamakta sayfa düzeni, metin tasarımı, arayüz ve çoklu ortam bakımından benzerlik; öğretimsel içerik, platform, kişiselleştirme, etkileşim ve sözlük bakımından farklılıklar taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik z-kitap hazırlayıcılarına şu öneriler sunulabilir:

1. Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisi ve bu becerilerin bütünleşik olarak öğretiminin önemi göz önünde bulundurulduğunda z-kitaplarda etkileşimli konuşma araçlarına yer verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla z-kitaplara öğrencinin konuşmasını, sesletimini ve telaffuzunu görebileceği, yapay zekâ destekli teknolojiyle sözlü iletişimde bulunabileceği bir konuşma aracı eklenebilir.

2. Z-kitaplarda kullanıcılar tarafından yapılacak ekleme, çıkarma vb. değişiklikler sadece arayüzle sınırlı kalmamalıdır. Bu doğrultuda sayfa içeriğine de müdahale edebilecek formatta z-kitaplar geliştirilebilir.

3. Z-kitaplar her platformda çalışabilmesi adına çevrimiçi ve çevrimdışı çalışabilecek şekilde geliştirilebilir. Aynı zamanda daha işlevsel kullanım sağlanması açısından z-kitabın mobil uygulaması tasarlanabilir.

4. Eğitsel oyunların öğrenme sürecindeki etkililiği göz önünde bulundurulduğunda z kitaplarda oyun adedi artırılabilir. Bu oyunlar interaktif hâle getirilebilir.

5. Z-kitaplarda anlık geri bildirimler sadece cevap anahtarı niteliğinde olmamalıdır. Anlık geri bildirimler öğrencinin hatasını göstermeli, doğru cevaba ulaştıracak güdüleyici ses, animasyon vb. içerikler sunabilmelidir.

6. Z-kitaplar özellikle yabancı dil öğretimini daha da pratik hâle getirmek adına metin içerisindeki kelimelere tıklandığında o kelimeyi ifade eden görsel vb. içeriklerin belirdiği etkileşimli bir resimli sözlük özelliği sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Al-Ali, S. & Ahmed, A. (2015). E-textbooks in ESL classrooms: are learners on board? *Learning and teaching in higher education: Gulf perspectives, 12*(2), 3–22.

Alyılmaz, S. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef kitlenin/öğrenen'in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 7*(4), 2452-2463.

Arslan, A. & Coşkun, A. (2012). Avrupa dilleri ortak çerçeve programı: Türkiye ve dünyada neler oluyor? *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(12), 1-19.

Bingöl, S. (2021). Diller için avrupa ortak öneriler çerçevesi ve tamamlayıcı kitap. Ü. Şen (ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* içinde (2. Baskı) (ss. 42-64). Pegem Akademi.

Bozkurt, A. & Bozkaya, M. (2013a). Etkileşimli e-kitap: Dünü, bugünü ve yarını. *Akademik Bilişim*, *23*(25), 375-381.

Cirit, A, E. (2017). *İnteraktif eğitim sürecinde elektronik ders kitaplarının öğrenmeye etkisi (özel okullar ve devlet okulları karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Creswell, J.W. (2019). *Eğitim araştırmaları. nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi.* (H. Ekşi, çev.). Edam.

Dağlı, M. (2014). *Fatih eğitim projesi kapsamında hazırlanan z-kitapların göz izleme ve geçmişe dönük sesli düşünme teknikleri ile kullanılabilirliğinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Ekin Eğitim Yayıncılık.

Duman, A. (2003). Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde metin seçimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 151.

Duvnjak, M., Travica, J., Rončević, M., Pupavac, M. (2022). *E-Books in foreign language teaching*. Paper presented at Sinteza 2022 - International Scientific Conference on Information Technology and Data Related Research. doi:10.15308/Sinteza-2022-309-315.

Doğan, S. (2018). *Yabancı dil öğretiminde z-kitap uygulamalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi: New English File Itools ve Yedi İklim Türkçe z-kitap örneği.* Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

Erdil, M. (2017). Türkçe okutmanlarının yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öznel algıları. *Electronic Turkish Studies, 12*(28), s. 281-306.

Gasouka, M., Kapaniaris, A., Arvanitidou, Z., Foulidi, X., & Raptou, E. (2013). *Folk culture and digital enriched books: the case study of the digital enriched tool "e-anagnosis"*. 7th International Technology, Education and Development Conference, 4176-4184.

Grant, A. (2019). *Doing excellent social research with documents: practical examples and guidance for qualitative researchers*. Routledge.

Göçer, A. & Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Electronic Turkish Studies, 6*(3), 797-810.

Gümüş, S., Güler, E., Güler, C., & Erorta, Ö. (2012, Kasım 7-9). *Mobil cihazlar için etkileşimli e-kitap tasarım araçları.* 17. Türkiye'de İnternet Konferansı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. https://inet-tr.org.tr/inetconf17/kitap/inetconf17.pdf#page=65

Gündoğdu, Ö. (2014, Aralık 22-23). *Türkçe öğreniminde elektronik içerik ve z-kitap kullanımı*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

İşcan, A. (2018). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. A. Şahin (ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar yaklaşımlar etkinlikler* içinde (ss. 3-28). Pegem Akademi.

Kapaniaris, A., Gasouka, M., Zisiadis, D., Papadimitriou, E., & Kalogirou, E. (2013). Digital books taxonomy: from text e-books to digitally enriched e-books in folklore education using the ipad. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, *4*(11), 316-322.

Karadağ, T. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yedi İklim Türkçe z-kitabı ile Yeni İstanbul Türkçe z-kitabının incelenmesi.* Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Karagöl, E. (2021a). Uzaktan eğitim sürecinde ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik öğretici görüşleri. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, *6*(2), 121-159.

Kıymaz, M. S. & Doyumğaç, İ. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel kavramlar ve kurumlar. M. N. Kardaş (ed.), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* içinde (ss. 43-74). Pegem Akademi.

Lebert, M. (2009). *A short history of ebooks*. NEF, University of Toronto. https://www.gutenberg.org/cache/epub/29801/pg29801.html.

MEB. (2012, 12 Eylül). *Millî Eğitim Bakanlığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği.* Resmî Gazete.

Melnik, O., Akhanova, M. & Plotnikova, G. (2020). *The role of electronic textbook in self-study of non-language students*. Joint Conferences: 20th Professional Culture of the Specialist of the Future & 12th Communicative Strategies of Information Society.

Oruçoğlu, İ. (2015). *Z-kitap geliştirme kriterlerinin derlenmesi ve bu kriterlere göre güncellenen bir z-kitabın değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Öngöz S. (2015). Elektronik kitap. B. Akkoyunlu, A. İşman & H. F. Odabaşı (Ed.), *Eğitim teknolojileri okumaları* içinde (ss. 336-353). Sakarya Üniversitesi-TOJET.

Patton, M, Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün & S. B. Demir, çev.), Pegem Akademi.

Rahmadani, C. & Fitrawati, F. & Syarif, H. (2019). EFL learners' perception toward the use of interactive e-book in grammar class. *AJELP: The Asian Journal of English Language and Pedagogy, 7*, 18-30.

Respati, T. & Wicaksono, B. & Widodo, E. (2024). The use of digital English Textbooks: A study on comprehension and language production abilities among young learners. *Journal of Languages and Language Teaching, 12*, 833.

Sun, J., Flores, J., & Tanguma, J. (2012). E-Textbooks and students' learning experiences. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, *10*(1), 63-77.

Şen, Ü. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine genel bir bakış. Ü. Şen (ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* içinde (ss. 2-22). Pegem Akademi.

Şimşek, P. (2019). *Türkçenin yabancı dil öğretiminde ana dil ve dil ailesi etkisi*. Pegem Akademi.

Vukovac, D. P., Hajdin, G. & Nuli, M. (2019). *Characteristics of interactive multimedia textbooks: case studies of Crotian textbooks*. 12th annual International Conference of Education, Research and Innovation, 11-13 November, Seville, Spain.

Yıldırım, A., & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Hakem Değerlendirmesi
Dış bağımsız
Yazar Katkısı
Dış bağımsız Yazarların araştırma sürecindeki katkıları şu şekildedir: Çalışmanın Tasarımı, ED (%70) ve MES (%30); Veri Toplama, ED (%70) ve MES (%30); Araştırma ve Analiz, ED (%70) ve MES (%30); Orijinal Taslak ED (%70) ve MES (%30), İnceleme ve Düzenleme, ED (%70) ve MES (%30).
Veri Seti Erişimi
Mevcut çalışma sırasında kullanılan ve/veya analiz edilen veri setleri, makul bir talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.
Finansal Destek
Sorumlu yazar, bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.
Çıkar Çatışması
Sorumlu yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.
Bilgilendirilmiş Onam
Bu makalede etik kurul izni alınmıştır. Bu çalışmada insan katılımcı bulunmamaktadır.
Etik Beyan
Çalışma için 28.01.2024 tarihinde Yıldız Teknik Üniversitesi SosyaLve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından izin alınmıştır. 20240102641 sayılı rapor numarası ile bu çalışmanın etik ilkelere uygun olduğu belirtilmiştir.
Bilgilendirme
Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.
Yazışmalar ve materyal talepleri ile ilgili konular için sorumlu yazarla iletişim kurulmalıdır.
Bu makale, Yıldız Teknik Üniversitesi, Yabancılara Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı'nda ikinci yazarın danışmanlığında yürütülen birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
Tüm yazarlar, makalenin yayınlanmış versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Peer-review
Externally peer-reviewed.
Author Contributions
Study Design, ED (70%) and MES (30%); Data, ED (70%) and MES (30%); Investigation and Analysis, ED (70%) and MES (30%); Original Draft ED (70%) and MES (30%), Review and Editing, ED (70%) and MES (30%).
Data Availability Statement
The data sets used and/or analyzed during the current study are available from the corresponding author upon reasonable request.
Funding
The author declared that this study has received no financial support.
Conflict of Interest
The corresponding author has no conflict of interest to declare.
Informed consent
Ethics committee approval was obtained for this article.
Ethical Approval
Permission for the study was obtained from the Yıldız Technical University Social and Human Sciences Research Ethics Committee on January 28, 2024. Report number 20240102641 states that this study complies with ethical principles.
Acknowledgement
Research and publication ethics were followed in this article.
Correspondence and requests for materials should be addressed to Corresponding Author.
This article was produced from the master's thesis of the first author, which was carried out under the supervision of the second author at Yıldız Technical University, Teaching Turkish to Foreigners Thesis Master's Program.
All authors have read and accepted the published version of the manuscript.

Disclaimer/Publisher's Note: The statements, opinions, and data presented in all publications are solely those of the individual authors and contributors and do not reflect the views of Journal of Educatioon Language and Literature (EDE) or its editors. EDE and its editors disclaim any responsibility for harm or damage to individuals or property arising from the ideas, methods, instructions, or products mentioned in the content.